

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

สุนทรียศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรื่อง	หน้า
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๑	๓
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ ผลไม้ไทย	๕
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ จาก ๒ มิติสู่ ๓ มิติ	๙
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ การแบ่งประโยคของบทเพลง	๑๔
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ นาฏยศักดิ์ ภาษาท่าทาง	๑๙
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๑	๒๘
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๒	๓๓
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ มห้ศจรรย้งสี่ธรรมชาติ	๓๕
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ ต่างสีสัน	๔๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ ประเภทของเครื่องดนตรีไทยและสากล	๔๖
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ การอ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทย	๕๐
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๕ การประดิษฐ์ทำรำสร้างสรรค์ประกอบเพลงเพื่อนไทย	๕๔
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๖ รำวงมาตรฐาน	๕๗
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๒	๖๗

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง

หน้า

หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย

แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๓	๗๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ พิมพ์ภาพ	๗๓
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ สัตว์เลี้ยงของฉัน	๗๙
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ หลักการขับร้องเพลงไทย	๘๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ การร้องเพลงพวงมาลัย	๘๗
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๕ หลักและองค์ประกอบของนาฏศิลป์	๙๐
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๖ การแสดงเพลงนกขมิ้น	๙๙
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๓	๑๐๒

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๔	๑๐๗
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ เครื่องมือเครื่องใช้ในบ้านฉัน	๑๐๙
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ เครื่องดนตรีของวงดนตรี ๔ ภาค	๑๑๔
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ	๑๒๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ นาฏศิลป์และการละคร	๑๒๒
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๔	๑๒๔

หน่วยย่อยที่ ๑

กำเนิดงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย **x** ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ภาพใดที่เป็นจิ้งหะ, ตำแหน่ง ได้ชัดเจนที่สุด
 - ก. ดวงอาทิตย์กำลังลับภูเขา
 - ข. รถยนต์ ๓ คันแล่นตามถนน
 - ค. ควายกำลังกินหญ้าอยู่ตามลำพัง
 - ง. แม่ไก่กำลังฟักไข่อยู่ในรัง
๒. ภาพในข้อใดไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านสี
 - ก. ภาพลายเส้น
 - ข. ภาพแบบบ้าน
 - ค. ภาพลายไทย
 - ง. ภาพทิวทัศน์
๓. ภาพทิวทัศน์ทั่วไป ควรคำนึงถึงองค์ประกอบใดเป็นอันดับแรก
 - ก. ระยะเวลา
 - ข. แสงเงา
 - ค. วรรณะสี
 - ง. เรื่องราว
๔. ข้อใดเป็นภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ
 - ก. จีบที่หน้าอก
 - ข. จีบหงาย
 - ค. กวักมือเรียก
 - ง. พรหมสี่หน้า
๕. จากภาพมีความหมายถึงข้อใด
 - ก. โกรธ
 - ข. ปฏิเสธ
 - ค. ตัวฉัน
 - ง. ตัวเธอ

๖. การทำท่ากวีมือเข้าหาตัว มีความหมายถึงข้อใด
- ก. ไส้คนออกไป
 - ข. เรียกคนมาหา
 - ค. บอกลาจาก
 - ง. ทักทายกัน
๗. จังหวะเกี่ยวข้องกับข้อใด
- ก. ความช้า – เร็วของเพลง
 - ข. ความสูง – ต่ำของเพลง
 - ค. การร้องเป็นหมู่
 - ง. การร้องซ้ำ
๘. ทำนองเพลงเกี่ยวข้องกับข้อใด
- ก. การออกอักขระ
 - ข. ระดับเสียงสูง-ต่ำ
 - ค. ความช้า – เร็ว
 - ง. ภาษาที่ใช้
๙. ความสำคัญขององค์ประกอบทางดนตรีข้อใดถูกต้องที่สุด
- ก. ทำให้เล่นดนตรีได้ง่าย
 - ข. ทำให้ผู้ขับร้องโดดเด่น
 - ค. ทำให้เพลงมีความไพเราะ
 - ง. ทำให้ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง
๑๐. ปัจจัยที่ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ในการฟังเพลงได้แก่อะไร
- ก. ผู้ขับร้อง
 - ข. เครื่องดนตรี
 - ค. สถานที่ที่ขับร้อง
 - ง. เสียงขับร้องและเสียงดนตรี

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง ผลไม้ไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นผลไม้ไทย ด้วยดินสอ โดยใช้หลักการรูปร่างรูปทรงและการจัดวางให้ถูกต้องสวยงาม

ชื่อ
โรงเรียน..... ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง สิ่งที่เห็นกับสิ่งที่เป็น

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
๒. ให้แต่ละกลุ่มเลือกบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนที่นักเรียนชอบ แล้วช่วยกันวาดภาพ

สิ่งแวดล้อมที่นักเรียนเห็นลงบนกระดาษพร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม

๑. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๒. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๓. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๑
เรื่อง รูปร่างรูปทรง

รูปร่างในธรรมชาติ คือ โครงสร้างรอบนอกของวัตถุ

รูปทรง คือ รูปพรรณสัณฐานของวัตถุที่เรามองเห็นเป็นด้านกว้าง ด้านยาว ด้านลึกหรือหนาของวัตถุ เป็นสามมิติ เช่น

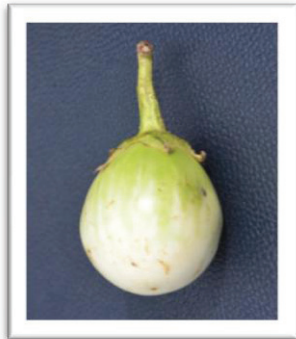
แตงกวาของจริง

รูปร่างของแตงกวา

รูปทรงของแตงกวา

มะเขือของจริง

รูปร่างมะเขือ

รูปทรงมะเขือ

ก้อนหินของจริง

รูปร่างของก้อนหิน

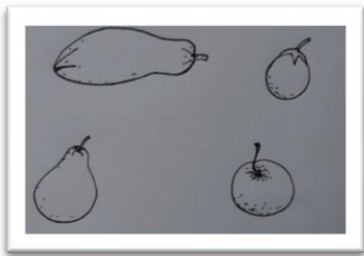

รูปทรงก้อนหิน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๑
เรื่อง การจัดวางในงานทัศนศิลป์

ในการสร้างงานทัศนศิลป์โดยเฉพาะงานวาดภาพ ตำแหน่งการจัดวางภาพ รูปร่าง รูปทรง และสี
แสงเงา ต้องอยู่ในตำแหน่งที่ลงตัว เป็นจังหวะที่มีความพอดี เช่น ขนาด ระยะหรือตำแหน่ง ให้มีจุดเด่น
ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้เหมือนจริง

ตัวอย่างการจัดวางภาพ

กระจัดกระจาย

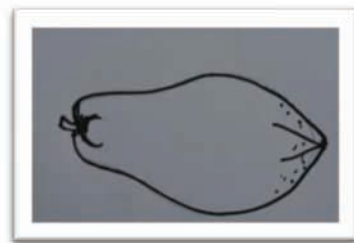
จุดเด่นเหมาะสม

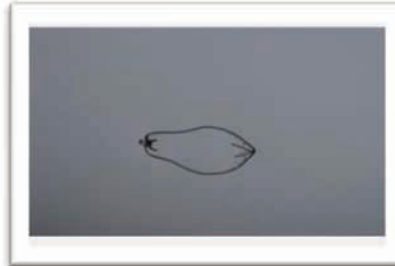
เป็นกลุ่มก้อนมีเอกภาพ

วางมุมเกินไป

ใหญ่เกินไป

เล็กเกินไป

มีระยะความลึก

มีจุดเด่น ระยะนำสายตา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง จาก ๒ มิติ สู่ ๓ มิติ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน (คละชั้น)
๒. ให้แต่ละกลุ่มวาดรูปวงกลม ๒ รูป แล้วทำให้รูปหนึ่งมีน้ำหนักโดยการเพิ่มแสงเงาให้
เกิดเป็นภาพสามมิติ

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบงานที่ ๐๓

หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง ท้องทุ่ง

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพระบายเพื่อสื่อความหมายถึงวิถีชีวิตท้องทุ่งนา โดยใช้
หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ให้เกิดความมีมิติและสวยงาม

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๑ แผนการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์

การจัดองค์ประกอบศิลป์ คือการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะอันได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นที่ผิว พื้นที่ว่าง ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ภาพที่สมบูรณ์และสวยงาม จะต้องรับรู้ถึงรูปทรง แสงเงา ระบายน้ำหนักที่เหมาะสมเหมือนจริงและดูมีมิติ

ตัวอย่าง ภาพที่จัดองค์ประกอบศิลป์ที่เหมาะสม

- ภาพที่แสดงถึงน้ำหนักแสงเงาโดยใช้วัสดุต่างกัน

ดินสอดำ

ปากกาลูกลื่น

สีชอล์คน้ำมัน

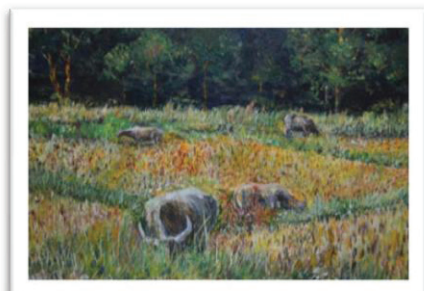

สีน้ำ

- ภาพที่แสดงระยะความลึก น้ำหนักและแสงเงา

สีบอกระยะความลึก

สีบอกระยะความลึกและแสงเงา

ภาพตัวอย่างที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพแสดงระยะ - ความลึก

ผลงานของ : เด็กชายกิตติพงษ์ จันทรทอง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ภาพตัวอย่างที่ ๒

หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒

ภาพที่ไม่แสดงระยะ - ความลึก

ผลงานของ : เด็กหญิงรุจิรา คุณปัญญา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านหุบเขา

สพป.สกลนคร เขต ๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การแบ่งประโยคของบทเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนร้องเพลง และแบ่งประโยคของบทเพลงที่กำหนด

เพลง พรปีใหม่

คำร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

ทำนอง : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สวัสดีวันปีใหม่พา ให้บรรดาเราท่านรื่นรมย์
 ฤกษ์ยามดีเปรมปรีดิ์ชื่นชม ต่างสุขสมนิยมยินดี
 ข้าวิงวอนขอพรจากฟ้า ให้บรรดาปวงท่านสุขศรี
 โปรดประทานพรโดยปราณี ให้ชาวไทยล้วนมีโชคชัย
 ให้บรรดาปวงท่านสุขสันต์ ทุกวันทุกคืนชื่นชมให้สมฤทัย
 ให้รุ่งเรืองในวันปีใหม่ ผองชาวไทยจงสวัสดี
 ตลอดปีจงมีสุขใจ ตลอดไปนับแต่บัดนี้
 ให้สิ้นทุกข์สุขเกษมเปรมปรีดิ์ สวัสดีวันปีใหม่เทอญ

ประโยคของบทเพลงพรปีใหม่ มีดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง ดนตรีที่ใช้สื่ออารมณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟัง-ร้องเพลงที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์ การสื่ออารมณ์ของบทเพลง

เพลงอímอุ่น

ศิลปิน : ศุ บุญเลี้ยง

อุ่นใดๆโลกนี้มีมีเทียบเทียม	อุ่นอกอímแขนอímกอดแม่ตระกอง
รักเจ้าจึงปลูกรักลูกแม่ยอมห่วงใย	ไม่ยอมจากไปไกลแม่เพียงครึ่งวัน
ให้กายเราใกล้กันให้ดวงตาใกล้ตา	ให้ดวงใจเราสองเชื่อมโยงผูกพัน
อímใดๆโลกนี้มีมีเทียบเทียม	อímอกอímใจอímรักลูกหลับนอน
น้่านมจากอกอาหารของความอาทร	แม่พ่ร้าเตือนพ่ร้าสอนสอนสั่ง
ให้เจ้าเป็นเด็กดีให้เจ้ามีพลัง	ให้เจ้าเป็นความหวังของแม่ต่อไป
ใช้เพียงอímห้อง	ที่ลูกรำร้องเพราะต้องการอímอุ่น
อุ่นไอรักอุ่นละมุน	ขอน้่านมอุ่นจากอกให้ลูกดื่มกิน

๑. จังหวะของเพลง ช้า ปานกลาง เร็ว
๒. ทำนอง มีระดับเสียงสูง-ต่ำของเสียงดนตรีร้อยเรียงกันค่อนข้างถี่ ทำให้มีเสียงกระชับ ไม่ยืด
 มีระดับเสียงสูง-ต่ำของเสียงดนตรีร้อยเรียงกันค่อนข้างห่าง ทำให้มีเสียงยืดยาวออกไป
๓. การสื่ออารมณ์ของบทเพลง

.....

.....

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๓
เรื่อง ศัพท์สังคิตดนตรี

ศัพท์สังคิต	คำอธิบาย
๑. กรอ	
๒. กวาด	
๓. ชับ	
๔. คลอ	
๕. ทอด	

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง ศัพท์สังคีตดนตรี

ศัพท์สังคีต ดนตรีไทย	คำอธิบาย
๑. กรอ	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องตี โดยมากมักจะเป็นภาษาเอกดำเนินทำนองเพื่อให้เกิดเสียงต่อเนื่องกันเป็นเสียงยาวสม่ำเสมอ
๒. กวาด	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องตีดำเนินทำนอง เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก เป็นต้น โดยใช้หัวไม้ตีลากไปบนเครื่องดนตรีโดยเร็ว เพื่อให้เกิดเสียงต่อเนื่องกัน
๓. ชับ	เป็นการเปล่งเสียงออกมาเพื่อนำเสนอเรื่องราวด้วยทำนองที่ไม่ซับซ้อน เช่น ชับเสภา ชับกล่อม เป็นต้น
๔. คลอ	เป็นการบรรเลงดนตรีไปพร้อมกับการขับร้อง เช่น การสีซอสามสายไปกับการขับร้อง
๕. ทอด	๑. เป็นการผ่อนจังหวะให้ช้าลง โดยมากใช้กับการบรรเลงก่อนที่จบเพลงหรือจบท่อน ๒. เป็นการขับร้องเพลงละครนอกอย่างหนึ่ง
๖. เตี้ยว	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีด้วยเพลงที่แต่งขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อแสดงความสามารถของผู้บรรเลงและภูมิปัญญาของผู้แต่งเพลงนั้น โดยใช้เครื่องหมายประเภททำนอง
๗. ตับ	เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่น่าเพลงหลายๆ เพลง มาขับร้องและบรรเลงติดต่อกันไป
๘. ทาง	เป็นวิธีดำเนินทำนองโดยเฉพาะของเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เช่น ทางระนาดเอก ทางจะเข้ เป็นต้น
๙. เพี้ยน	เป็นเสียงที่ไม่ตรงกับระดับเสียงที่ถูกต้อง
๑๐. ไหว	เป็นวิธีการบรรเลงให้เสียงดนตรีมีระยะถี่และจังหวะเร็วกว่าธรรมดา
๑๑. เอื้อน	๑. เป็นวิธีขับร้องโดยเปล่งเสียงเป็นทำนองดนตรีระหว่างคำร้อง ๒. เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีโดยทำเสียงดนตรีให้เลื่อนไหลติดต่อกัน

ศัพท์สังคีตดนตรีสากล

ศัพท์สังคีตดนตรีสากล เป็นคำสั่งทางดนตรีที่บอกให้ผู้เล่นปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดอารมณ์เพลงตามที่ต้องการ นิยมเขียนเป็นภาษาอิตาเลียน โดยอาจแบ่งเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

๑. ศัพท์สังคีตที่แสดงความช้าหรือเร็วของจังหวะเพลง เช่น

Largamente [ลาร์กาเมนเต] หมายถึง ช้า

Allegretto [อัลเลเกรตโต] หมายถึง เร็ว

๒. ศัพท์สังคีตที่แสดงความดังหรือเบาของเสียง เช่น

Forte [ฟอрте] หมายถึง ดัง

Piano [เปียโน] หมายถึง เบา

๓. ศัพท์สังคีตที่ใช้แสดงความรู้สึก เช่น

Amoroso [อาโมโรโซ] หมายถึง หวานซึ้ง

Vivace [วีวาเช] หมายถึง อย่างมีชีวิตชีวา

๔. ศัพท์สังคีตทั่วไปที่ใช้กับดนตรี เช่น

Introduction [อินโทรดักชั่น] หมายถึง ตอนนำหรือท่อนนำของเพลง

Solo [โซโล] หมายถึง เพลงเดี่ยวหรือแสดงเดี่ยว

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง แล้วผลัดกันประเมินผล ลงในตารางที่กำหนดให้
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ปฏิบัติให้ได้ ๖ ท่า
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ปฏิบัติให้ได้ ๑๒ ท่า
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปฏิบัติให้ได้ ๑๗ ท่า

การปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		
	ดีมาก	ดี	ควรแก้ไข
๑. ท่าตัวเรา			
๒. ท่าตัวเธอ			
๓. ท่าปฏิเสธ			
๔. ท่าเกลียด			
๕. ท่าไว้มือ			
๖. ท่าเทพพนม			
๗. ท่าตาย			
๘. ท่ามอง			
๙. ท่าพรหมสีหน้า			
๑๐. ท่าสอดสร้อยมาลา			
๑๑. ท่าเฉิดฉิน			
๑๒. ท่ากีดกัน			
๑๓. ท่าขอโทษ			
๑๔. ท่าศรศิลป์			
๑๕. ท่าลักคอก			
๑๖. ท่าห่มเช่า			
๑๗. ท่าขยันท้า			

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาษาท่าต่อไปนี่ว่าหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ ๐๔

เรื่อง ตีบทละคร โขน

คำชี้แจง ให้นักเรียนการตีความหมายของบทละครรำออกมาเป็นการแสดงนาฏศิลป์ โดยการนำนาฏยศัพท์ภาษาท่าทาง ประดิษฐ์เป็นท่ารำให้ได้ความหมายที่ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์

เพลงไทยไพเราะ

อันเพลงไทยไพเราะเสนาะเลิศ

ควรต้องเทิดทูนไว้มิให้สูญ

เป็นวัฒนธรรมประจำไทยอันไพบุลย์

เจ็ดจัญญ์คู่ชาติบ้านเมืองนา

มีทำนองหลายอย่างท่านสร้างไว้

มั่นใส่ใจช่วยกันหมั่นศึกษา

ก็จะเสริมศิลปะไทยให้วัฒนา

เกียรติดำรงก้องฟ้าฮาดรีเอย

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียน ที่ ๑

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำว่า นาฏยศัพท์ เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า นาฏย-ศัพท์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายว่า

นาฏย (นาตตะยะ) หมายถึง การพ้อนรำ การแสดงละคร
ศัพท์ หมายถึง เสียง คำ คำยากที่ต้องแปล

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำแต่ละท่าในวงการนาฏศิลป์ไทย มีชื่อเรียกและลักษณะการปฏิบัติที่ตรงกัน

ความสำคัญของนาฏยศัพท์

๑. เป็นพื้นฐานความรู้ในการฝึกหัดท่ารำ
๒. เป็นการสื่อความหมายให้รับรู้ตรงกัน
๓. เสริมสร้างทักษะท่ารำให้มีลีลางดงาม
๔. ช่วยลดเวลาในการเรียนการสอน

นาฏยศัพท์หรือท่ารำเบื้องต้นที่ควรศึกษามีดังนี้

๑. **ถัดเท้า** คือ การวางเท้าหลังถ่ายน้ำหนักตัวไปด้านหลัง แล้วใช้จมูกเท้าถัดไปข้างหน้า แล้ววางเท้าที่ถัดราบลงพื้น ถ่ายน้ำหนักตัวมาข้างหน้า ยกเท้าหลังเหนือพื้น วางจมูกเท้าหลังอีกเพื่อเตรียมถัดจังหวะต่อไป การถัดเท้าแบ่งได้สองชนิดคือ ถัดเท้าอยู่กับที่ และถัดเท้าไขว้
๒. **ตีไหล่** คือ การตีไหล่ไปข้างหลังแล้วตีไหล่กลับมาข้างหน้า
๓. **ลักคอ** หมายถึง การเอียงศีรษะและไหล่ในทางตรงกันข้าม สามารถลักคอใดก่อนก็ได้หรือจะลักคอซ้าย-ขวา สลับกันก็ได้ การลักคอข้างขวา ต้องกดไหล่ซ้ายลงในเอียงศีรษะขวา ต้องกดไหล่ขวาลงในเอียงศีรษะข้างซ้าย

๔. **ห่มเข้า** เป็นกิริยาเพื่อเน้นจังหวะในการรำ อยู่ในกิริยาการยกเท้าหรือกระดกเท้า โดยเริ่มจากยืดตัวและยุบตัวลงเล็กน้อยอย่างรวดเร็ว คล้ายกับการกระดกหัวเข้า อาจจะเป็นการปฏิบัติที่เน้นจังหวะก่อนการก้าวเท้า มักปรากฏในการรำเชิดฉิ่ง การห่มเข้าจะต้องอยู่ในกิริยาการย่อเข้าเสมอ

๕. การขยับเท้า สามารถปฏิบัติได้ทั้งชายและขวา ถ้าขยับเท้าขวา จะเริ่มด้วยการก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เมื่อจะขยับเท้าให้เท้านักตัวมาที่เท้าซ้ายเล็กน้อย ขยับเท้าขึ้นและวางลง นำหนักกลับมาอยู่เท้าขวา แล้วยกเท้าซ้ายขึ้นวางลงด้วยจุมกเท้าทำสลับกันไปให้พร้อมกับจังหวะเพลง การขยับเท้าน้ำหนักจะอยู่ที่ปลายเท้าหน้าเป็นหลัก เปิดส้นเท้าเล็กน้อย สามารถปฏิบัติได้ทั้งการขยับเท้าอยู่กับที่และเคลื่อนที่

ภาษานาฏศิลป์

ภาษานาฏศิลป์ เป็นการนำท่าทางการเคลื่อนไหว อารมณ์การแสดงออกที่แตกต่างกันไปของมนุษย์มาประดิษฐ์ท่าทางให้สวยงาม มีรูปแบบมาตรฐานมากขึ้น ทำให้สามารถส่งความหมาย เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจภาษานาฏศิลป์นั้นหมายถึงอะไร ภาษานาฏศิลป์ที่ควรรู้จักและนำไปฝึกปฏิบัติมีดังนี้

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าตัวเรา	ฉัน ตัวเรา ข้าพเจ้า	มือซ้ายจับหงายเข้าอกมือขวาเท้าเอว เอียงขวา
	ท่าเธอ	เธอ	ขี้นิ้วตะแคงมือไปหาคนข้างๆ ตัว
	ท่าปฏิเสธ	ห้าม ไม่รับ	มือข้างใดข้างหนึ่ง ตั้งวงระดับหัวเข็มขัด สายมือเล็กน้อย ส่วนมืออีกข้างเท้าเอว หรือส่งจับหลังก็ได้
	ท่าเกลียด	เกลียด ดูร้าย ชั่ว ชูเชิญ	นิ้วชี้พาดนิ้วลงต่ำ แล้วเก็บนิ้วชี้
	ท่าไว้มือ	คนสำคัญ ประเทศชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ	มือข้างใดข้างหนึ่งแบมือนิ้วทั้งห้าชิดติดกัน ทิ้งข้อมือไปข้างหน้า มืออีกข้างเท้าเอว
	ท่าเทพนม	เคารพ ไหว้ บิดา มารดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์	มือทั้งสองข้างประกบกัน ระดับอก ปลายนิ้วบานออก

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าตาย	ตาย	แบมือคว่ำสองข้างระดับหัว เข็มขัด งอศอกแล้วหงาย มือออก แขนตั้งข้างลำตัว
	ท่ามอง	มองดู มองหา เฟ่ง	มือข้างใดข้างหนึ่งจับหงาย ระดับหัวเข็มขัดมืออีกข้าง ส่งจับหลังเอียงข้างมือส่ง จับหลัง
	ท่าพรหมสีหน้า	ยิ่งใหญ่ มโหฬาร คำจูน เจริญรุ่งเรือง ยั่งยืน	มือทั้งสองจับคว่ำข้างลำตัว ระดับเอว หงายจับ คลาย ออกแบมือระดับศีรษะ
	ท่าสอดสร้อย มาลา		เอียงซ้ายมือขวาตั้งวงมือ ซ้ายจับหงายระดับหัวเข็ม ขัด แล้วคลายมือจับออก ข้างลำตัวส่วนมือขวาที่ตั้ง วงให้จับคว่ำระดับเข็มขัด แล้วเปลี่ยนเป็นมือซ้ายตั้ง วง มือขวาจับหงายเอียง ขวา
	ท่าเฉิดฉิน	สวยงามงดงาม	เอียงซ้าย มือซ้ายจับหงาย ระดับอก มือขวาตั้งวงบน ม้วนมือจับปล่อยออกเป็น ท่าตั้งวง มือขวาแบหงาย ระดับศีรษะเปลี่ยนเป็น เอียงขวา

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่ากีดกัน	กีดกัน	ผู้แสดงฝ่ายชาย กางแขนออกทั้งสองข้างระดับไหล่ ศีรษะเอียงด้านซ้ายมือ ผู้แสดงฝ่ายหญิง มือซ้ายเหยียดตรงระดับไหล่ให้ขนานกับแขนขวาของฝ่ายชาย แขนขวาตั้งวงระดับชายพกหันศีรษะเข้าหาฝ่ายชาย
	ท่าขอโทษ	ขอโทษ	ผู้แสดงฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มือขวาทำเอว แขนซ้ายงอศอกเล็กน้อยมือซ้ายตั้งอยู่ในระดับอก ใบหน้าตรงมาด้านหน้า
	ท่าศรศิลป์	ศรศิลป์ (ยิงธนู)	ผู้แสดงฝ่ายชาย เหยียดแขนซ้ายตรงตั้งมือระดับไหล่ แขนขวายกขึ้นงอข้อศอกให้ตั้งฉากกับพื้นมือขวาจับเข้าหาใบหน้า ศีรษะหันไปด้านหน้า ผู้แสดงฝ่ายหญิง ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับฝ่ายชาย

หลักการตีบทหรือแสดงภาษาท่าประกอบละคร

การตีความหมายของบทละครนี้ออกมาเป็นท่ารำนั้น ควรเลือกท่าที่เป็นใจความสำคัญของวรรคนั้น ๆ พอ เพราะลีลาของการแสดงละครร่าเชิงซ้ำ บางทีร้องเพลงไปได้วรรคหนึ่ง อาจจะแสดงได้เพียงหนึ่งสองเท่านั้น หลักของการตีความ มีดังนี้

๑. แสดงแต่ท่าสำคัญในวรรคนั้นๆ ท่าร่ากับคู่พูดต้องคล้องกัน
๒. ความสวยงาม การสื่อความหมายให้ชัดเจน
๓. ควรเลี่ยงท่าซ้ำกัน การเอียงศีรษะ อย่าเอียงซ้ำกันหลายท่า
๔. ในการแสดงท่าร่าแต่ละท่า พยายามเปลี่ยนมือซ้ายขวาสลับกันไปมา อย่าใช้มือเดียวซ้ำกันหลายท่า

แบบประเมินตนเอง
การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

๑. ให้นักเรียนประเมินค่าตนเองว่าสามารถปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ต่อไปนี้ระดับใด

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
๑.๑ ทำตัวเรา				
๑.๒ ทำตัวเธอ				
๑.๓ ทำปฏิเสธ				
๑.๔ ทำเกลียด				
๑.๕ ทำไว้มือ				
๑.๖ ทำเทพพนม				
๑.๗ ทำตาย				
๑.๘ ทำมอง				
๑.๙ ทำพรหมสี่หน้า				
๑.๑๐ ทำสอดสร้อยมาลา				
๑.๑๑ ทำเชิดฉิน				
๑.๑๒ ทำกีดกัน				
๑.๑๓ ทำขอโทษ				
๑.๑๔ ทำศรศิลป์				
๑.๑๕ ทำลักคอ				
๑.๑๖ ทำห่มเข้า				
๑.๑๗ ทำขยันท้า				

๒. นาฏยศัพท์ คือ.....
.....
.....
.....
.....

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมข้อใดที่เป็นจิ้งหะ, ตำแหน่ง ได้ชัดเจนที่สุด

- ก. ดวงอาทิตย์กำลังลับภูเขา
- ข. รถยนต์ ๓ คันแล่นบนถนน
- ค. ควายกำลังกินหญ้า
- ง. แม่ไก่กำลังฟักไข่

๒. ภาพในข้อใดไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านสี

- ก. ภาพลายเส้น
- ข. ภาพแบบบ้าน
- ค. ภาพลายไทย
- ง. ภาพทิวทัศน์

๓. ภาพทิวทัศน์ทางทะเลที่ดีควรคำนึงถึงองค์ประกอบใดตามลำดับ

- ก. ระยะ - สัดส่วน - แสงเงา
- ข. แสงเงา - น้ำหนัก - ระยะ
- ค. น้ำหนัก - สัดส่วน - แสงเงา
- ง. สัดส่วน - แสงเงา - ระยะ

๔. ข้อใดเป็นภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ

- ก. จีบที่หน้าอก
- ข. จีบหงาย
- ค. กวักมือเรียก
- ง. พรหมสี่หน้า

๕. จากภาพมีความหมายถึงข้อใด

- ก. โกรธ
- ข. ปฏิเสธ
- ค. ตัวฉัน
- ง. ตัวเธอ

๖. การทำท่ากวักมือเข้าหาตัว มีความหมายถึงข้อใด
- ก. ไต่คนออกไป
 - ข. เรียกคนมาหา
 - ค. บอกลาจาก
 - ง. ทักทายกัน
๗. จังหวะเกี่ยวข้องกับข้อใด
- ก. ความช้า – เร็วของเพลง
 - ข. ความสูง – ต่ำของเพลง
 - ค. การร้องเป็นหมู่
 - ง. การร้องซ้ำ
๘. ทำนองเพลงเกี่ยวข้องกับข้อใด
- ก. การออกอักขระ
 - ข. ระดับเสียงสูง-ต่ำ
 - ค. ความช้า – เร็ว
 - ง. ภาษาที่ใช้
๙. ความสำคัญขององค์ประกอบทางดนตรีข้อใดถูกต้องที่สุด
- ก. ทำให้เล่นดนตรีได้ง่าย
 - ข. ทำให้ผู้ขับร้องโดดเด่น
 - ค. ทำให้เพลงมีความไพเราะ
 - ง. ทำให้ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง
๑๐. ปัจจัยที่ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ในการฟังเพลงได้แก่อะไร
- ก. ผู้ขับร้อง
 - ข. เครื่องดนตรี
 - ค. สถานที่ขับร้อง
 - ง. เสียงขับร้องและเสียงดนตรี

หน่วยย่อยที่ ๒

จินตนาการहरษา

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สีที่ดูแล้วรู้สึกมีน้ำหนักคือสีในข้อใด
 - ก. แดง เขียวเข้ม ม่วง
 - ข. เหลือง เขียวเหลือง ฟ้ำ
 - ค. เหลือง ส้ม ฟ้ำ
 - ง. เขียวเข้ม ส้ม เหลือง
๒. สีที่เราดูแล้วให้ความรู้สึกตื่นเต้น รุนแรง คือสีในข้อใด
 - ก. ส้ม ส้มแดง แดง
 - ข. น้ำเงิน ม่วง ม่วงแดง
 - ค. เหลือง เขียว เขียวเหลือง
 - ง. ม่วง เขียว ส้ม
๓. ภาพทิวทัศน์ตอนเช้ากำลังมีแสงอาทิตย์ส่อง ควรวาดภาพโดยเน้นสีกลุ่มใด
 - ก. ม่วง น้ำเงิน เขียว
 - ข. น้ำเงิน ม่วง ม่วงแดง
 - ค. เหลือง เขียว เขียวเหลือง
 - ง. ม่วง เขียว ส้ม
๔. ใช้สีในข้อใดระบายเพื่อให้รู้สึกถึงความชุ่มชื้นฉ่ำเย็นหลังฝนตก
 - ก. สีเทียน
 - ข. สีโปสเตอร์
 - ค. สีน้ำ
 - ง. ดินสอสี
๕. เพลงรำมาชิมารำ ต้องใช้ท่ารำข้อใด
 - ก. ชักแบ่งผัดหน้า
 - ข. สอดสร้อยมาลา
 - ค. ร่ายวู้
 - ง. รำส่าย

๖. “ไต้ฮิน” ต้องแสดงภาษาทำอะไร

- ก. เอามือข้างหนึ่งป้องหู
- ข. เอามือข้างหนึ่งชี้ที่หู
- ค. เอามือข้างหนึ่งถูหูไปมา
- ง. เอามือข้างหนึ่งกดแนบที่หู

๗. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาท่าในการแสดง

- ก. เพื่อใช้แทนคำพูด
- ข. เพื่อใช้แทนความหมาย
- ค. เพื่อใช้เป็นเอกลักษณ์ของตัวละคร
- ง. เพื่อให้เกิดความสวยงามในการแสดง

๘. เครื่องหมายกำหนดจังหวะ จะเขียนไว้ในส่วนใด

- ก. ตอนท้าย
- ข. ตอนเริ่มต้น
- ค. ตอนกลาง
- ง. ตอนใดก็ได้

๙. เสียง ร ในดนตรีไทย คือโน้ตตัวใดในดนตรีสากล

๑๐. ตัวโน้ตนี้เป็นระดับเสียงใด

- ก. ซอล
- ข. โด
- ค. ที
- ง. เร

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง มหัตศรร์ยวงสิธรรมชาติ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
๒. ให้นักเรียนสร้างวงสิพร้อมทั้งแสดงเส้นแบ่งวรรณะสิและขีดโยงสิคู่ตรงข้าม

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ธรรมชาติแสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพระบายสี โดยใช้สีวรรณะอุ่น หรือสีวรรณะเย็น

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการธรรมชาติ แผนที่ ๑

ภาพสีวรรณะเย็น

ผลงานของ : ศิริ สัตถาผล

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนที่ ๑

ภาพสี่วรรณะอุ่น

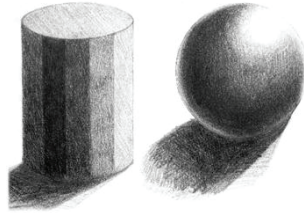
ผลงานของ : สนาม จันทร์เกาะ

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา

เรื่อง น้ำหนัก แสง-เงา วรรณะสี วงสีธรรมชาติ สีคู่ตรงข้าม

น้ำหนัก แสง - เงา ในภาพ หมายถึง ความเข้มของสีวัตถุที่เกิดจากแสงสว่างส่องมายังวัตถุต่าง ๆ แล้วสามารถมองเห็นเป็นรูปร่างรูปทรงอย่างไร นอกจากนั้นแสงเงาหรือน้ำหนักสียังบอกได้ถึงการจัดระยะ ความลึกในภาพดูมีมิติ มีความสมจริงได้ด้วย

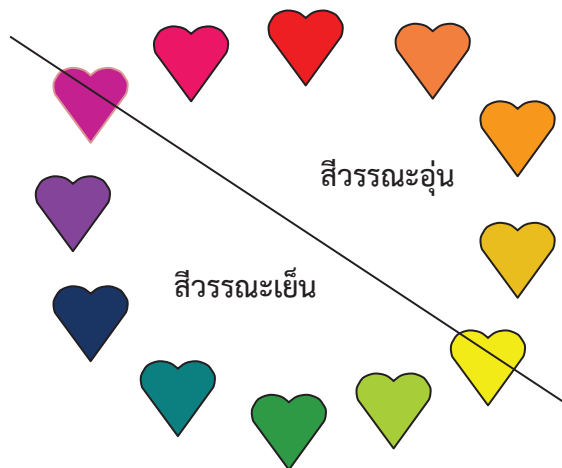

วรรณะสี แบ่งออกเป็นวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น

สีวรรณะอุ่น คือสีที่ให้ความรู้ร้อนแรง ตื่นเต้น รู้สึกสว่างเสมือนเวลากลางวัน

สีวรรณะเย็น คือสีที่ให้ความรู้สึกเย็นสบาย สดชื่น เยือกเย็น รู้สึกสงบเสมือนเวลากลางคืน

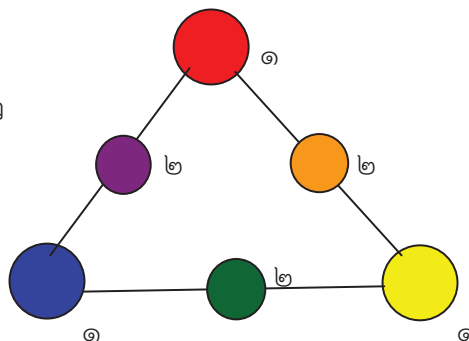
สีที่เป็นได้ทั้งวรรณะอุ่น - วรรณะเย็นคือ สีม่วงแดง และสีเหลือง

วงสีธรรมชาติ ได้แก่การนำแม่สีมาผสมให้เกิดสีใหม่ ประกอบด้วย

- สีขั้นที่ ๑ คือแม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน
- สีขั้นที่ ๒ คือสีที่เกิดจากสีขั้นที่ ๑ (แม่สี) ผสมกันในอัตราส่วนเท่ากัน จะทำให้เกิดสีใหม่ ๓

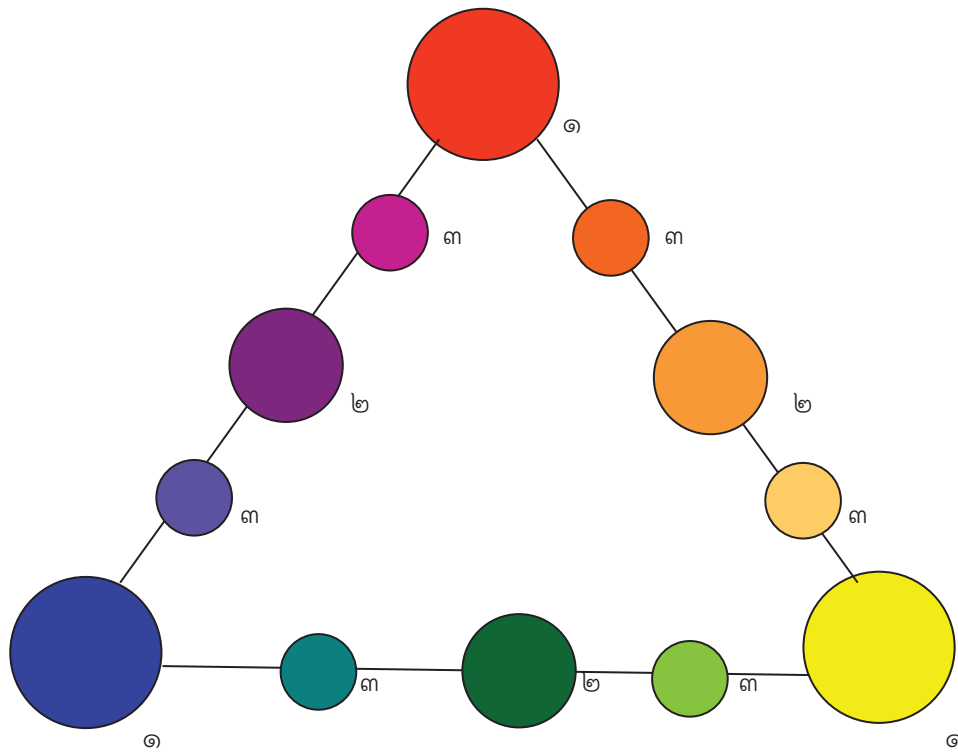
สีได้แก่ สีแดง ผสมกับสีเหลือง ได้สีส้ม
สีแดง ผสมสีน้ำเงิน ได้สีม่วง
สีเหลือง ผสมสีน้ำเงิน ได้สีเขียว

- สีชั้นที่ ๓ คือสีที่เกิดจากสีชั้นที่ ๑ ผสมกับสีชั้นที่ ๒

ในอัตราส่วนเท่ากัน จะได้สีอื่น ๆ อีก ๖ สี ได้แก่

๑. สีแดง ผสมกับสี ส้ม ได้สี ส้มแดง
๒. สีแดง ผสมกับสี ม่วง ได้สี ม่วงแดง
๓. สีเหลือง ผสมกับสี เขียว ได้สี เขียวเหลือง
๔. สีนํ้าเงิน ผสมกับสี เขียว ได้สี เขียวนํ้าเงิน
๕. สีนํ้าเงิน ผสมกับสี ม่วง ได้สี ม่วงนํ้าเงิน
๖. สีเหลือง ผสมกับสี ส้ม ได้สี ส้มเหลือง

สีคู่ตรงข้าม หรือสีตัดกัน คือ สีที่ไม่ได้เกิดจากการผสมกันของสีนั้น ๆ เช่น สีเขียว เกิดจาก สีนํ้าเงิน ผสมสีเหลือง เพราะฉะนั้น สีคู่ตรงข้ามของสีเขียว คือ สีแดง หรือสังเกตง่าย ๆ สีคู่ตรงข้าม คือ สีที่อยู่ตรงกันข้ามกันในวงสีนั่นเอง

การสร้างงานศิลปะโดยนำสีตัดกันไปใช้จะทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวา แต่ถ้าใช้มากเกินไปจะทำให้ภาพดูแข็งกระด้าง ดังนั้นเราสามารถใส่สีดำหรือสีขาวมาช่วยลดความแข็งกระด้างดังกล่าวลงได้

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ต่างสีสัน

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
 ๒. ให้นักเรียนวาดภาพจำนวน ๓ ภาพแล้วระบายสีด้วยสีต่างกัน เช่น วาดต้นไม้ ๓ ต้น
- ต้นที่ ๑ ระบายด้วยดินสอสี ต้นที่ ๒ ระบายด้วยสีชอล์ค ต้นที่ ๓ ระบายด้วยสีโปสเตอร์ แล้วสังเกตความงามและความแตกต่างที่เกิดขึ้น

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

บ ๘.๒/๗๒-๐๓

ใบงานที่ ๐๓
เรื่อง ชาวนา

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพตามจินตนาการ ชื่อภาพ"ชาวนา" ระบายด้วยสีชอล์ค
ให้สวยงาม

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนที่ ๒

เรื่อง การสร้างงานทัศนศิลป์เป็นแผนภาพ แผนที่ และภาพประกอบ

๑. แผนภาพ คือ ภาพที่ช่วยอธิบายเรื่อง เพื่อให้เห็นภาพสิ่งที่ต้องการอธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้น
ตัวอย่างแผนภาพ (โทษของการตัดไม้ทำลายป่า)

๒. แผนที่ คือภาพแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ โดยย่อ ซึ่งวิธีการวาดแบบการมองจากที่สูงลงสู่ด้านล่าง ทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของสถานที่เหล่านั้น

ตัวอย่างแผนที่แสดงสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

๓. ภาพประกอบ คือภาพที่สร้างขึ้นเพื่อประกอบการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดมาก ให้ผู้อื่นรับรู้ได้ง่ายขึ้น เช่น "ภาพประกอบเรื่องชีวิตปูเสฉวนในวันนี้"

๑

๒

๓

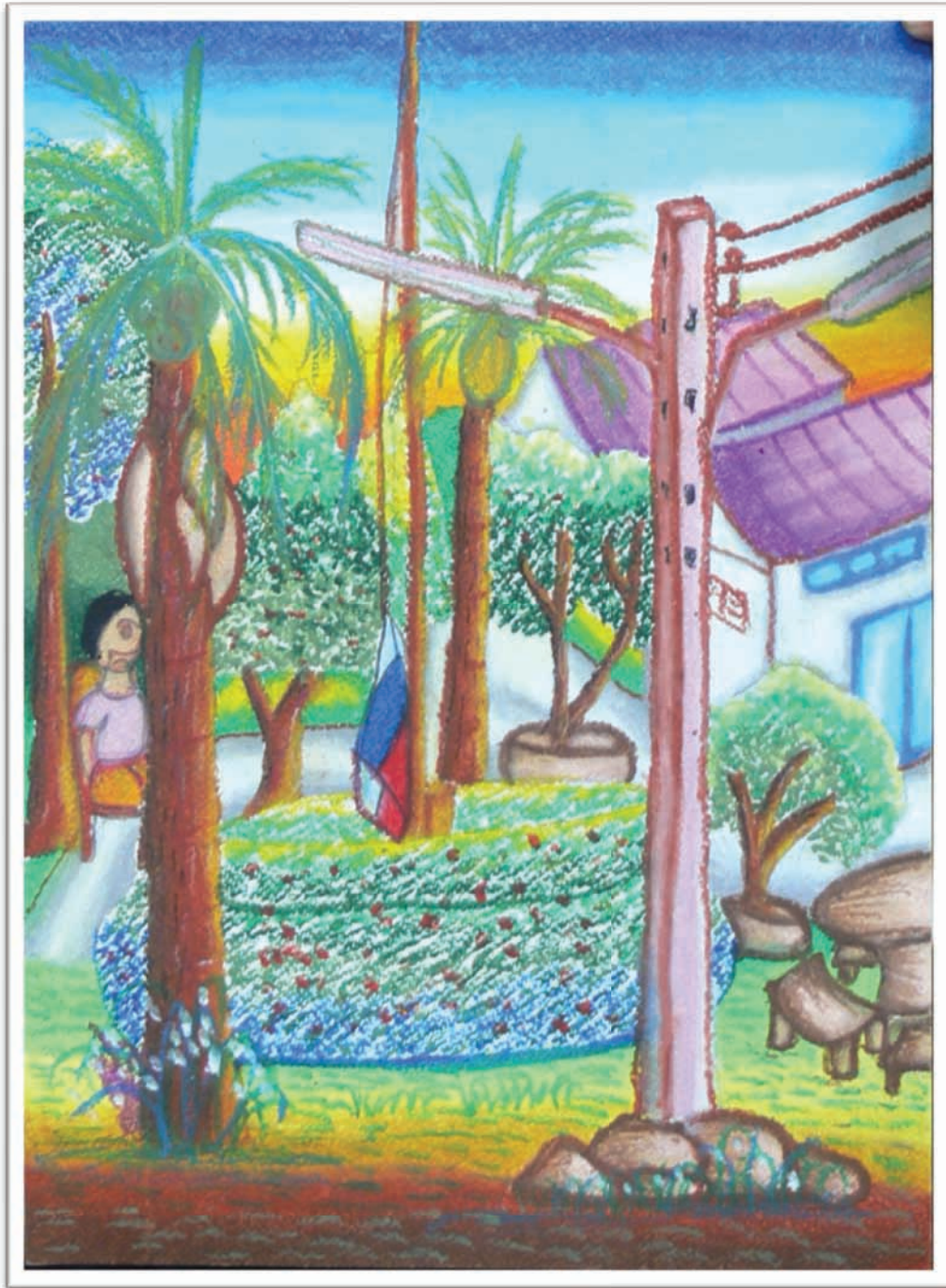

ภาพตัวอย่างที่ ๑ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการพรรษา แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ระบายด้วยสีโปสเตอร์

ผลงานของ : นางสาวอาทิตย์ยา หงษ์ตัน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

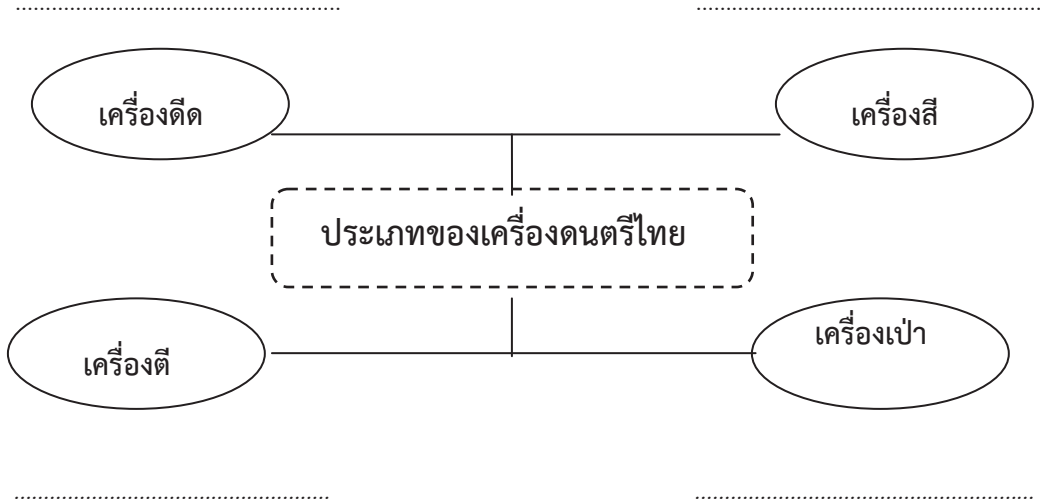
ภาพตัวอย่างที่ ๒ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ระบายด้วยสีชอล์ค

ผลงานของ : เด็กหญิงชไมพร โคตรูชัน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพ.สกลนคร เขต ๑

เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทยและสากล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อเครื่องดนตรีไทย และดนตรีสากล

ประเภทของเครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องสาย ได้แก่
๒. เครื่องลมไม้ ได้แก่
๓. เครื่องลมทองเหลือง ได้แก่
๔. เครื่องคีย์บอร์ด ได้แก่
๕. เครื่องกระทบ ได้แก่

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิธีใช้และการเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยที่กำหนด

๑.

วิธีใช้

การเก็บรักษา

๒.

วิธีใช้

การเก็บรักษา

๓.

วิธีใช้

การเก็บรักษา

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง ประเภทเครื่องดนตรีสากล

๑.กีตาร์โปร่ง.....

๒.ไวโอลิน.....

๓.แซ็กโซโฟน.....

๔.เฟรนช์ฮอร์น.....

๕.ไซโลโฟน.....

๖.หีบเพลงชัก.....

ประเภทเครื่องดนตรี

๑. เครื่องสาย ได้แก่ กีตาร์โปร่ง ไวโอลิน.....
๒. เครื่องลมไม้ ได้แก่ แซ็กโซโฟน.....
๓. เครื่องลมทองเหลือง ได้แก่ เฟรนช์ฮอร์น.....
๔. เครื่องคีย์บอร์ด ได้แก่ หีบเพลงชัก.....
๕. เครื่องกระทบ ได้แก่ ไซโลโฟน.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง วิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

ประเภทเครื่องดีด จะเข้

1. วิธีการนั่งบรรเลงจะเข้ให้นั่งพับเพียบตัวตรง ด้านกระพุ้งอยู่ด้านซ้ายมือของผู้บรรเลง ลูกบิดอยู่ด้านขวามือของผู้บรรเลงมือซ้ายใช้สำหรับกดนมจะเข้ มือขวาสำหรับพันไม้ดีด และดีดสายจะเข้
2. การอุ้มจะเข้ ต้องอุ้มให้ขนานกับพื้น โดยนำกระพุ้งแนบด้านข้างลำตัวผู้ถือจะเข้
3. การทำความสะอาดจะเข้ควรใช้ผ้าที่มีความนุ่มชุบน้ำหมาดๆ ใช้ห่อด้วยผ้าเพื่อกันฝุ่นละออง

ประเภทเครื่องดี ระนาดเอก

1. ลักษณะการบรรเลงระนาดผู้บรรเลงนั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิ โดยให้ลำตัวอยู่กึ่งกลางของเท้าระนาด การจับไม้ระนาด ให้นิ้วชี้อยู่ด้านบนของก้านไม้ นิ้วโป้งอยู่ด้านข้างนิ้วกลางนิ้วนางนิ้วก้อยกำอยู่ใต้ไม้
2. เมื่อบรรเลงเสร็จต้องปลดเชือกคล้องหุระนาดด้านซ้ายมือลงเพื่อป้องกันไม่ให้เชือกรับน้ำหนักของผืนตลอดเวลา
3. ควรเก็บไม้ระนาดไว้ได้ราง ไม่วางทิ้งบนพื้น หรือวางบนผืนระนาด เพราะอาจจะหักได้ ในกรณีนั่งทับ

ประเภทเครื่องดี ซอด้วงและซออู้

1. ผู้บรรเลงควรขึ้นสายซอ และเลื่อนหย่องหรือหมอนให้อยู่กึ่งกลางของหน้าซอ จากนั้นเทียบเสียงของซอตามประเภทซอนั้นๆ ผู้บรรเลงนั่งตัวตรง มือซ้ายจับคันทซอเพื่อกด สายซอ มือขวา จับคันทซอ
2. เมื่อบรรเลงเสร็จ ควรลดสายและปลดหย่อง เลื่อนหมอนขึ้นไว้บนขอบกะโหลกซอ
3. ควรใช้ผ้าที่มีความนุ่มและแห้งเช็ดซอทุกครั้งหลังจากการบรรเลงเสร็จ ควรใส่ถุงเก็บเพื่อสะดวกในการเก็บ

ประเภทเครื่องเป่า ขลุ่ย และปี่

1. ทำนั่งในการเป่า ผู้เป่าสามารถนั่งได้ทั้งท่าพับเพียบและนั่งขัดสมาธิ นั่งตัวตรง ยกมือทั้งสองข้างให้แขนทั้งสองข้างกางออกพอประมาณ ไม่หนีบแขน จับขลุ่ยและปี่ในท่าสบาย โดยใช้มือ ขวาอยู่ด้านบนมือซ้ายอยู่ด้านล่าง
2. การทำความสะอาดโดยการนำส่วนที่เปียกน้ำลายไปล้างด้วยน้ำสะอาดส่วนใดที่ไม่ถูก น้ำลายให้ใช้ผ้าเช็ด
3. ไม่ควรวางขลุ่ยหรือปี่วางไว้กับพื้น สามารถกลิ้ง หรือตกทำให้แตกได้ เก็บใส่กล่องหรือถุงให้เรียบร้อย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การอ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน เขียนโน้ตเพลงไทยอย่างง่าย ๆ ๑ เพลง

เพลง.....งามแสงเดือน.....

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การอ่าน และเขียนตัวโน้ตดนตรีสากล

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน และ เขียนตัวโน้ตดนตรีสากลที่กำหนดให้

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน เขียนตัวโน้ตดนตรีสากล ตามที่กำหนด

- ๑. โน้ตตัวกลม
.....
- ๒. โน้ตตัวขาว
.....
- ๓. โน้ตตัวดำ
.....
- ๔. โน้ตตัวเข็บบีต ๑ ชั้น
.....
- ๕. ญอญอ
.....

ชื่อ
โรงเรียน ชั้น เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล

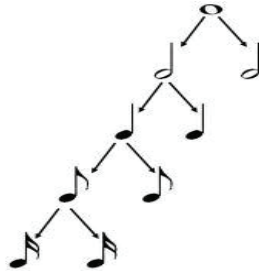
โน้ตดนตรี คือ เครื่องหมายที่แทนค่าเสียงดนตรี เพื่อให้มีความเป็นสากลในการบันทึกโน้ตดนตรีให้นักดนตรีเล่น เราจะแบ่งพิจารณาใน ๒ ลักษณะคือ

๑. ระดับเสียงสูงต่ำของโน้ตดังกล่าว โดยสามารถทราบจากระบบ "บรรทัด ๕ เส้น"

๒. การกำหนดค่าความสั้นยาวของเสียงโดยจะทราบจากลักษณะของตัวโน้ต ดังนี้

๑. โน้ตตัวกลม
๒. โน้ตตัวขาว
๓. โน้ตตัวดำ
๔. โน้ตเข็บบัด ๑ ชั้น
๕. โน้ตเข็บบัด ๒ ชั้น

- เท่ากับ ๔ จังหวะ
เท่ากับ ๒ จังหวะ
เท่ากับ ๑ จังหวะ
เท่ากับ ๑/๒ จังหวะ
เท่ากับ ๑/๔ จังหวะ

ประเภทของกุญแจประจำหลัก

กุญแจประจำหลักในการบันทึกดนตรีสมัยใหม่มีใช้อยู่เพียงสามชนิดคือ กุญแจซอล กุญแจโด และ กุญแจฟา ซึ่งกุญแจแต่ละชนิดจะอ้างถึงเสียงซอล โด และฟา ตามลำดับ ตามตำแหน่งที่กุญแจนั้นได้ไปคาบเกี่ยวไว้บนบรรทัด เส้นและช่องอื่นๆ ก็จะสัมพันธ์กับโน้ตบนเส้นนั้น

กุญแจซอล เสียงซอลที่อยู่เหนือเสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวส่วนโค้งกันหอยตรงกลาง

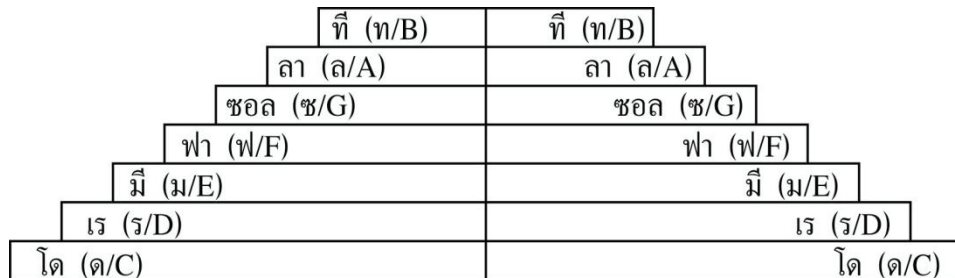
กุญแจโด เสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวกึ่งกลางกุญแจโด

กุญแจฟา เสียงฟาที่อยู่ใต้เสียงโดกลางตำแหน่งที่คาบเกี่ยวหัวของกุญแจหรือระหว่างสองจุด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒
เรื่อง โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล

แผนภาพขั้นบันไดระดับเสียงดนตรี

เพลงงามแสงเดือน

งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า
เราเล่นเพื่อสนุก
ขอให้เล่นเพื่อนรำ

งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)
เปลื้องทุกข์วายระกำ
เพื่อสามัคคีเอย

เพลงงามแสงเดือน

เพลงงามแสงเดือน							
---ด	-ฟ-ร	-ด-ด	-ลดล	---ช	-ฟ-ร	--ดร	-ฟ-ฟ
---ด	-ฟ-ร	-ด-ด	-ลดล	---ช	-ฟ-ร	--ดร	-ฟ-ฟ
-----	-ด-ล	---ช	ลชฟร	-----	-ฟ-ล	--ดล	ชฟ-ช
---ช	ลชฟร	-----	-ฟ-ช	-ชฟร	-ด-ฟ	-รดล	-ช-ฟ

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำสร้างสรรค์ประกอบเพลงเพื่อนไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและปรึกษากันเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. ศึกษาเนื้อเพลงเพื่อนไทย เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำสร้างสรรค์ประกอบเพลง เพื่อนไทย ใช้ในละครเรื่อง “อาณาจักรพม่ารามคำแหงมหาราช”

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงเพื่อนไทย คิดท่าทางประกอบเพลง ออกมานำเสนอผลงานที่ละกลุ่ม

๓. ให้นักเรียนออกแบบการแปรแถวเพลงเพื่อนไทย อย่างน้อย ๓ รูปแบบการแปรแถว ออกมานำเสนอผลงานที่ละกลุ่ม

เพลงเพื่อนไทย

คำร้อง-ทำนอง โดย หลวงวิจิตรวาทการ

(สร้อย)เพื่อนไทย เร่งมานึกน้อมพร้อมใจ	ช่วยไทย ด้วยนึกถึงความเป็นไทย
เพื่อนไทย ก้าวเดินเจริญสุขใส	ชาติไทย ที่รักของเรา
ตัวฉันเกิดมา ใต้ฟ้าเมืองไทย	ชีวิตจิตใจ ฉันเป็นไทยทั้งสิ้น
ฉันนึกถึงชาติ อยู่ทุกทิวา	มุ่งหวังตั้งหน้า ทำมาหากิน
โดยสุจริต เป็นนิจสิน	เพื่อให้แผ่นดินไทยคงอยู่เป็นไทย

(สร้อย)

ถึงยามคับขัน ที่ชาติต้องการ	เราก็ใจกล้าหาญ ช่วยงานของไทย
เรามีมานะ ยอมสละชีวิต	ทุกอย่างเรารู้ทิศ เพื่อชาติเราได้
ด้วยน้ำใจรัก ด้วยสมัครเป็นไทย	เทิดทูนชาติไว้เหนือชีวิตของเรา

(สร้อย)

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง หลักและวิธีการประดิษฐ์นาฏศิลป์

การแสดงประเภทสร้างสรรค์ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ ลักษณะท่ารำไม่ตายตัว จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ ตัวบุคคลตลอดจนฝีมือและความสามารถของผู้แสดงการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำเป็นการนำความรู้จากการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย เช่น การฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น นาฏยศัพท์ การใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายมาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำ ดังนั้นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำ จึงมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก โดยเริ่มจากขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. การเคลื่อนไหวร่างกาย

การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงเป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำอย่างอิสระโดยใช้ให้ฟังเพลงแล้วเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับเสียงเพลง การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระนี้ เคลื่อนไหวร่างกายโดยกระตบจังหวะเพียงอย่างเดียวเพื่อเลียนแบบธรรมชาติตามจินตนาการของตนเอง การใช้ภาษาท่าทางเพื่อสื่อความหมาย

การใช้ภาษาท่าทางเพื่อบ่งบอกความหมายนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากนาฏศิลป์ไทยเป็นสาระที่ว่าด้วยการพ่อนรำ ดังนั้น การประดิษฐ์ท่ารำต้องคำนึงถึงการพ่อนรำที่สื่อความหมายตามเนื้อร้อง โดยใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดซึ่งอาจเป็นท่าทางเพื่อเลียนแบบธรรมชาติหรือสัตว์

๒. การใช้ท่าทางแทนคำพูดหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ประกอบเพลง

การประดิษฐ์ท่ารำโดยท่าทางแทนคำพูดหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ประกอบเพลง เป็นการใช้ท่าทางบ่งบอกความหมายตามเนื้อเพลง ด้วยการร้อยเรียงแต่ละท่ารำมารำประกอบเพลง โดยใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายของเพลงนั้น ๆ ในขั้นตอนจะต้องนำหลักนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำ กล่าวคือ แทนที่จะให้ผู้เรียนแสดงท่าทางอย่างอิสระและใช้ท่าทางตามแล้วยังต้องนำท่าทางเหล่านั้นมาประดิษฐ์ให้สวยงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทยด้วยซึ่งการประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

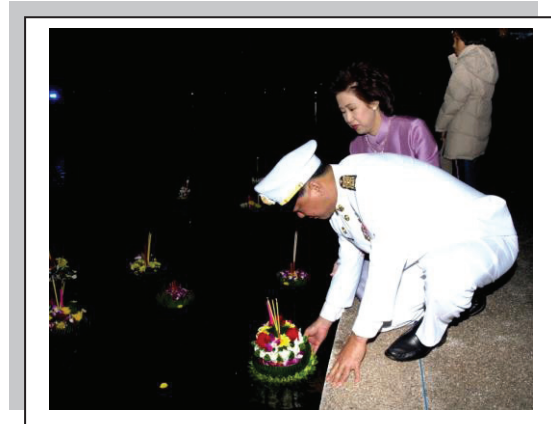
๒.๑ การใช้ท่าทางสื่อความหมายตามหลักนาฏศิลป์ไทย เช่น หากต้องการสื่อความหมายว่าสวยงาม ก็จะใช้ท่าเชิดฉิน หรือหากจะประดิษฐ์ท่ารำในท่ารับช่วงทำนองเพลง ก็จะใช้ท่าสูงแล้วลงมาจนถึงท่าต่ำ เช่น สอดสูง ฆาลา ช้านางนอน เป็นต้น

๒.๒ การหลีกเลี่ยงการใช้ท่าซ้ำเพื่อสื่อความหมาย หากเนื้อร้องมีเนื้อร้องที่มีความหมายใกล้เคียงกันก็จะไม่ใช่ท่าซ้ำ ๆ กันในการสื่อความหมาย แต่จะใช้ท่าอื่น ๆ ที่บอกความหมายตามเนื้อร้องได้ถูกต้อง เช่น เนื้อร้องที่ว่า “โสมนัสเปรมปรีดี” เป็นต้น

๒.๓ การใช้ท่าทางสื่อความหมายต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้แสดงให้ความสัมพันธ์สอดคล้องสวยงามกลมกลืนกัน ในการประดิษฐ์ท่ารำ ระบุว่า ผู้ประดิษฐ์ท่ารำต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้แสดงทุกคนให้มีท่ารำสัมพันธ์และสอดคล้องกลมกลืนกัน เช่น การประดิษฐ์ท่าคู่ การสอดสูงเข้าหากันหรือออกจากกัน หรือการเข้าวงด้วยท่ารำที่กลมกลืนกัน เป็นต้น

๒.๔ การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนด้วย เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นจะประดิษฐ์ทำรำยากง่ายแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ก็ควรจะใช้ทำรำที่ง่ายไม่ซับซ้อน และเนื้อเพลงจะต้องไม่ยาวมาก ส่วนใหญ่ทำรำจะเป็นการใช้ท่าทางสื่อความหมายแทนคำพูด และจะใช้ภาษานาฏศิลป์น้อย แต่จะใช้ท่าทางธรรมชาติมาประดิษฐ์ทำรำมากที่สุด เพราะง่ายแก่การเลียนแบบและจดจำเหมาะสมกับวัยเรียน เป็นต้น

เปรียบเทียบท่าทางจากธรรมชาติมาประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นทำรำ ท่าทางธรรมชาติ

ทำรับกระถางพระประทีปพระราชทาน

ทำลอยกระถาง

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร. ๒๕๕๖

ประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นทำรำ

ใบกิจกรรมที่ ๐๒

เรื่อง รำวงมาตรฐาน

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนฝึกร้องเพลงรำวงมาตรฐานเพลงชาวไทย พร้อมแสดงท่าซักแบ่งผัดหน้า
ฝึกซ้อมให้คล่อง

๒. จับคู่ชาย - หญิง แล้วจัดกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๕ คู่ ออกมาแสดงท่ารำประกอบเพลงหน้าชั้นเรียน

เพลงชาวไทย

คำร้อง จมื่นมานิตยน์เรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ชาวไทยเจ้าเอ๋ย

การที่เราได้เล่นสนุก

เพราะชาติเราได้เสรี

เราจึงควรช่วยชูชาติ

เพื่อความสุขเพิ่มพูน

ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่

เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้

มีเอกราชสมบูรณ์

ให้แก่งกมลเจดจจำรูญ

ของชาวไทยเรา เอ๋ย

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

รำวง มีกำเนิดมาจาก รำโทน เป็นการละเล่นพื้นเมืองของภาคกลาง ในการฟ้อนรำจะใช้จังหวะโทน ตีตามหน้าทับ จึงเรียกรำแบบนี้ว่า รำโทน

รำวงมาตรฐาน เป็นทำรำท่าหนึ่งประจำชาติไทย ที่มีการพัฒนาให้มีความเป็นมาตรฐานบทเพลงที่ใช้ในการรำวงมาตรฐาน

เพื่อเชิดชูศิลปะการละเล่นพื้นเมืองนี้ให้มีระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับอันดีงามตามแบบนาฏศิลป์ของไทย กรมศิลปากรจึงได้สร้างบทร้องขึ้นใหม่ ๔ บท คือ งานแสงเดือน ชาวไทย รำมาชิมารำ คั่นเดือน หงาย พร้อมทั้งทำรำที่สวยงาม ถูกต้องตามแบบนาฏศิลป์ไทย และกรมศิลปากรได้เปลี่ยนชื่อใหม่ จากที่เรียกว่า รำโทน เป็นรำวง เพราะผู้เล่นร่วมวงกันเล่นและเคลื่อนย้ายเวียนไปเป็นวง

ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทขับร้องเพิ่มเติมใหม่อีก ๖ เพลง คือ ดอกไม้ของชาติ ดวงจันทร์วันเพ็ญ หญิงไทยใจงาม ยอดชายใจหาญ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า และ บูชานักรบ โดยมีกรมประชาสัมพันธ์และกรมศิลปากรเป็นผู้ประดิษฐ์ทำนอง และกรมศิลปากรเป็นผู้ประดิษฐ์ทำรำ

ปัจจุบันมีผู้นำเอาไปเล่นสลับ เต้น ลีลาศ กรมศิลปากรจึงได้ปรับปรุงโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับมาตรฐานและสะดวกในการเผยแพร่รำนานาฏศิลป์ของไทยต่อไป จึงเรียกว่า รำวงมาตรฐาน

เนื้อร้อง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย จังหวะสนุกสนาน ความหมายเพลงส่วนใหญ่ มุ่งให้เห็น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ยกย่องความสามารถของบรรพบุรุษนักรบไทย และความงามความสามารถของหญิงไทยสมัยโบราณ

วิธีแสดง

๑. ก่อนการแสดงแต่ละเพลงจะมีการบรรเลงดนตรีนำ ๑ วรรค เพื่อให้ผู้แสดงเตรียมตัวตั้งต้นจังหวะพร้อมกัน
๒. แสดงจับเป็นคู่ชาย - หญิง รำกันเป็นวงกลม
๓. จำนวนผู้แสดงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานที่
๔. ระยะห่างระหว่างคู่ไม่ห่างหรือชิดกันจนเกินไป ขณะรำควรรักษาวางไม่ให้เบียดหรือขาดตอน
๕. ก่อนการแสดงชาย - หญิง ต้องทำความเคารพซึ่งกันและกันเพื่อถือว่าเป็นการให้เกียรติต่อกู่รำของตน โอกาสที่แสดงงานประเพณีรื่นเริงต่างๆ

เครื่องแต่งกาย แบ่งเป็น ๓ ประเภท

- แบบไทยพื้นเมือง
- แบบไทยสากลนิยม
- แบบไทยประยุกต์

เครื่องดนตรี ได้แก่ ระนาดเอก ซอวงใหญ่ โทน กรับ ฉิ่ง ฉาบ

เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

เดือนพราวดาวแวววาระยับ

ดวงหน้าโสภาเพียงเดือนเพ็ญ

ขวัญใจหญิงไทยสงครีชาติ

เกียรติยศก้องปรากฏทั่วคาม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน

แสงดาวประดับส่องให้เดือนงามเด่น

คุณความดีที่เห็นเสริมให้เด่นเลิศงาม

รูปงามวิลาสใจกล้ากาจเรื่องนาม

หญิงไทยใจงามยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสีหน้า	เดือนพราว	มือทั้งสองจับคว่ำระดับวง กลาง แล้วสอดจับขึ้นไปตั้ง วงบัวบาน
	ยุงพ้อนหาง	ดาวแวววาระยับ	มือทั้งสองค่อยๆ ลดวงบัว บานลงมา ส่งมือทั้งสองไป ด้านหลัง แขนตั้งคว่ำมือ ปลายนิ้วขีดขึ้น เป็นท่ายุง พ้อนหาง แล้วเปลี่ยนเป็น ท่าเชื่อมคือจับคว่ำ การ ก้าวเท้าเช่นเดียวกับเพลง "คืนเดือนหงาย"
	พรหมสีหน้า	แสงดาวประดับ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า พรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	ส่องให้เดือนงามเด่น	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า ยุง พ้อนหาง

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสีหน้า	ดวงหน้า	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	โสกาเพียงเดือนเพ็ญ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า ยุงพ้อนหาง
	พรหมสีหน้า	คุณความดีที่เห็น	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	เสริมให้เด่นเลิศงาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง
	พรหมสีหน้า	ขวัญใจ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	หญิงไทยสงครีชาติ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสี่หน้า	รูปงามวิลาส	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงพื่อนหาง	ใจกล้าจางเรื่องนาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพื่อนหาง
	พรหมสี่หน้า	เกียรติยศ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงพื่อนหาง	ก้องปรากฏทั่วคาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพื่อนหาง
	พรหมสี่หน้า	หญิงไทยใจงาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงพื่อนหาง	ยี่งเดือนดาวพราว แพรว	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพื่อนหาง

เพลงชาวไทย

คำร้อง จมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ชาวไทยเจ้าเอ๋ย
การที่เราได้เล่นสนุก
เพราะชาติเราได้เสรี
เราจึงควรช่วยชูชาติ
เพื่อความสุขเพิ่มพูน

ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่
เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้
มีเอกราชสมบูรณ์
ให้แก่งกาจเจ็ดจำรูญ
ของชาวไทยเรา เอย

การใช้เท้าประกอบท่ารำ

อย่าเท้าตามจังหวะเพลง โดยเริ่มจากเนื้อเพลง “ชาว” ให้อย่าเท้าซ้าย

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	อธิบายท่ารำ
	ชักแบ่งผัดหน้า	ชาวไทยเจ้าเอ๋ย	จับมือขวาลักษณะจับปรก ข้างระดับศีรษะ มือซ้ายวง หน้าอยู่ระดับปาก เอียง ขวา ลดแขนเลื่อนมือขวา ลงมาอยู่ระดับอก ปล่อยจับ เป็นแบมือหงาย มือซ้ายจับ คว่ำ
	ชักแบ่งผัดหน้า	ขออย่าละเลยในการ ทำหน้าที่	มือซ้ายเลื่อนมาเป็นจับปรก ข้างด้านซ้าย ส่วนมือขวา ตั้งวงหน้า เอียงซ้าย ลดแขนเลื่อนมือมาอยู่ ระดับอก มือซ้ายปล่อยจับ เป็นแบหงาย มือขวาจับ คว่ำทำท่าเช่นนี้สลับไปมา จนจบเพลงส่วนเท้าอย่าไป ทุกจังหวะของเพลง เปลี่ยน มือทุกจังหวะที่ ๗

ท่าทาง	ท่าร่ำ	บทเพลง	อธิบายท่าร่ำ
	ซึกแป้งผัดหน้า	การที่เราได้เล่น สนุก	ปฏิบัติตามท่าร่ำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”
	ซึกแป้งผัดหน้า	เปลื้องทุกข์สบายอย่าง นี้	ปฏิบัติตามท่าร่ำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”
	ซึกแป้งผัดหน้า	เพราะชาติเราได้ เสรี	ปฏิบัติตามท่าร่ำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”
	ซึกแป้งผัดหน้า	มีเอกราชสมบูรณ์	ปฏิบัติตามท่าร่ำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”
	ซึกแป้งผัดหน้า	เราจึงควรช่วยชู ชาติ	ปฏิบัติตามท่าร่ำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	อธิบายท่ารำ
	ซึกแป้งผัดหน้า	ให้แก่งกาจเจ็ดจำรูญ	ปฏิบัติตามท่ารำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”
	ซึกแป้งผัดหน้า	เพื่อความสุข เพิ่มพูน	ปฏิบัติตามท่ารำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”
	ซึกแป้งผัดหน้า	ของชาวไทยเรา เอย	ปฏิบัติตามท่ารำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”

การปฏิบัติท่าซึกแป้งผัดหน้า

เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม
ดวงจันทร์ขวัญฟ้า
จันทร์ประจําราตรี
ที่เกิดทุนคือชาติ
ถนอมแนบสนิทใน

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน
ชื่นชีวาขวัญฟ้า
แต่ขวัญฟ้าประจําใจ
เอกราชอธิปไตย
คือขวัญใจพี่เอย

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	ท่าซ่างประสานงา	ดวงจันทร์ขวัญฟ้า	ก้าวขวา มือทั้งสองจับคว่ำ แขนงอเล็กน้อย ก้าวเท้า ซ้ายพร้อมทั้งพลิกฝ่ามือขึ้น เป็นจีบหางย แขนตั้งยื่น ไปตรงหน้า เท้าขวาวาง หลัง ศีรษะ เอียงซ้าย (ท่า ซ่างประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลด แปลง	ชื่นชีวาขวัญฟ้า	ก้าวเท้าซ้าย พร้อมกับม้วน มือที่จีบหางย เปลี่ยนเป็น ตั้งวงหน้า ก้าวเท้า ขวา เท้าซ้ายวางหลัง ศีรษะ เอียงขวา
	ท่าซ่างประสานงา	จันทร์ประจําราตรี	ปฏิบัติเหมือนท่า “ดวง จันทร์ขวัญฟ้า” (ท่าซ่าง ประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลด แปลง	แต่ขวัญฟ้าประจําใจ	ปฏิบัติเหมือนท่า “ชื่นชีวา ขวัญฟ้า” (ท่าจันทร์ทรงกลด แปลง)

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	ท่าซ่างประสานงา	ที่เทิดทูนคือชาติ	ปฏิบัติเหมือนท่า “ดวงจันทร์ขวัญฟ้า” (ท่าซ่างประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง	เอกราชอธิปไตย	ปฏิบัติเหมือนท่า “ชื่นชีวาขวัญฟ้า” (ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง)
	ท่าซ่างประสานงา	ถนนมนแสนหินใน	ปฏิบัติเหมือนท่า “ดวงจันทร์ขวัญฟ้า” (ท่าซ่างประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง	คือขวัญใจพี่เอย	ปฏิบัติเหมือนท่า “ชื่นชีวาขวัญฟ้า” (ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง)

การปฏิบัติท่าซ่างประสานงา , ท่าจันทร์ทรงกลด

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สีที่ดูแล้วรู้สึกมีน้ำหนักราคือสีในข้อใด
 - ก. แดง เขียวเข้ม ม่วง
 - ข. เหลือง เขียวเหลือง ฟ้ำ
 - ค. เหลือง ส้ม ฟ้ำ
 - ง. เขียวเข้ม ส้ม เหลือง
๒. สีที่เราดูแล้วให้ความรู้สึกตื่นเต้น รุนแรง คือสีในข้อใด
 - ก. ส้ม ส้มแดง แดง
 - ข. น้ำเงิน ม่วง ม่วงแดง
 - ค. เหลือง เขียว เขียวเหลือง
 - ง. ม่วง เขียว ส้ม
๓. ภาพทิวทัศน์ตอนเช้ากำลังมีแสงอาทิตย์ส่อง ควรวาดภาพโดยเน้นสีกลุ่มใด
 - ก. ม่วง น้ำเงิน เขียว
 - ข. น้ำเงิน ม่วง ม่วงแดง
 - ค. เหลือง เขียว เขียวเหลือง
 - ง. ม่วง เขียว ส้ม
๔. ใช้สีในข้อใดระบายเพื่อให้รู้สึกถึงความชุ่มชื้นฉ่ำเย็นหลังฝนตก
 - ก. สีเทียน
 - ข. สีโปสเตอร์
 - ค. สีน้ำ
 - ง. ดินสอสี
๕. เพลงรำมาซิมารำ ต้องใช้ท่ารำข้อใด
 - ก. ชักแบ่งผัดหน้า
 - ข. สอดสร้อยมาลา
 - ค. รำยั่ว
 - ง. รำสาย

๖. “ไต้ยีน” ต้องแสดงภาษาท่าอย่างไร

- ก. เอามือข้างหนึ่งป้องหู
- ข. เอามือข้างหนึ่งชี้ที่หู
- ค. เอามือข้างหนึ่งถูหูไปมา
- ง. เอามือข้างหนึ่งกดแนบที่หู

๗. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาท่าในการแสดง

- ก. เพื่อใช้แทนคำพูด
- ข. เพื่อใช้แทนความหมาย
- ค. เพื่อใช้เป็นเอกลักษณ์ของตัวละคร
- ง. เพื่อให้เกิดความสวยงามในการแสดง

๘. เครื่องหมายกำหนดจังหวะ จะเขียนไว้ในส่วนใด

- ก. ตอนท้าย
- ข. ตอนเริ่มต้น
- ค. ตอนกลาง
- ง. ตอนใดก็ได้

๙. เสียง ร ในดนตรีไทย คือโน้ตตัวใดในดนตรีสากล

๑๐. ตัวโน้ตนี้เป็นระดับเสียงใด

- ก. ซอล
- ข. โด
- ค. ที
- ง. เร

หน่วยย่อยที่ ๓

ลีลาศิลป์ไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- การพิมพ์ภาพโดยมีสีน้ำเป็นสีพิมพ์ควรใช้แม่พิมพ์ข้อใด
 - หินทราย เศษผ้า
 - ใบไม้ ฤงพลาสติก
 - กระดาษ กิ่งไม้
 - ฤงพลาสติก แท่งเหล็ก
- ถ้าจะพิมพ์ภาพถ่ายทอดความเหมือนจริงหัวข้อ "แจกันดอกไม้" จะเลือกวัสดุอุปกรณ์ใด
 - สีโปสเตอร์ ใบไม้ ก้านกล้วย
 - ดินสอสี กรวด เศษผ้า
 - สีน้ำ ฤงพลาสติก ก้อนหิน
 - สีชอล์ค ใบไม้ เศษผ้า
- ลักษณะของงานปั้นข้อใดถ่ายทอดจินตนาการได้ดี
 - แบบลอยตัว
 - แบบนูนสูง
 - แบบนูนต่ำ
 - แบบนูนหนา
- ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญของงานปั้นเพื่อถ่ายทอดจินตนาการ
 - ขนาด
 - สัดส่วน
 - สี แสงเงา
 - ความสมดุล
- เนื้อร้องของเพลงนกขมิ้น กล่าวถึงข้อใด
 - ความสวยงามของนกขมิ้น
 - การระมัดระวังภัย
 - ความรักของแม่และลูกนก
 - การหาอาหารของนกขมิ้น

๖. การแสดงนาฏศิลป์เป็นหมู่ ควรคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด

- ก. จังหวะ
- ข. เนื้อร้อง
- ค. ความพร้อมเพียง
- ง. ความสวยงาม

๗. ละครไม่ช่วยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ด้านใด

- ก. ร่างกาย
- ข. อารมณ์
- ค. จิตใจ
- ง. สมอง

๘. เพลงใด เป็นการร้องแบบต้นสด

- ก. เพลงชาติ
- ข. เพลงเสียดสุพรรณ
- ค. เพลงอีแซว
- ง. เพลงสามัคคีชุมนุม

๙. เพลงไทยสากลเพลงใดที่นักเรียนควรฝึกร้อง

- ก. เพลงใกล้รุ่ง
- ข. เพลงเกี่ยวข้าว
- ค. เพลงเขมรไทรโยค
- ง. เพลงลาวดวงเดือน

๑๐. เพลงชนิดใด มีจังหวะช้าที่สุด

- ก. เพลงชั้นเดียว
- ข. เพลงสองชั้น
- ค. เพลงสามชั้น
- ง. เพลงโหมโรง

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง พิมพ์ภาพ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คณะชั้น
๒. ให้นักเรียนทดลองพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ ให้เต็มกรอบที่กำหนดให้

๑. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๒. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๓. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบงานที่ ๐๒

หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑

ชื่อภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิมพ์ภาพด้วยแม่พิมพ์ธรรมชาติ เพื่อถ่ายทอดจินตนาการ
พร้อมตั้งชื่อภาพ

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย

แผนที่ ๑ เรื่อง การพิมพ์ภาพ

การพิมพ์ภาพ คือกระบวนการสร้างภาพที่เกิดจากแม่พิมพ์ ซึ่งเป็นภาพต้นแบบกับตัวกลางที่ช่วยให้เกิดภาพ เช่น สีต่าง ๆ ร่องรอยบนตัวชิ้นงาน การพิมพ์ภาพสามารถทำได้หลายวิธี เช่น กด ภู ฝน ระบาย ฟัน ฯลฯ การพิมพ์ภาพ เป็นงานที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการวาดภาพ ซึ่งการวาดภาพไม่สามารถสร้างผลงาน 2 ชั้น ที่มีลักษณะเหมือนกันทุกประการได้ จึงมีการพัฒนาการพิมพ์ภาพขึ้นมา

แม่พิมพ์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. แม่พิมพ์ธรรมชาติ ได้แก่ แม่พิมพ์ที่ได้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย ไม้ ใบไม้ หิน ส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์เรา เป็นต้น

๒. แม่พิมพ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่วัสดุต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและนำมาใช้เป็นแม่พิมพ์ ซึ่งอาจจะได้จากการแกะสลัก การพับ การตัด ต่อ หรือวิธีการอื่น ๆ เช่น ฝาขวดน้ำอัดลม ฟองน้ำ การแกะสลัก สบู่เป็นแม่พิมพ์รูปปลา เป็นต้น

อุปกรณ์ที่ใช้ในงานพิมพ์ภาพ มีหลายชนิด ได้แก่ ดินสอ พู่กัน สี จานสี กระดาษวาดเขียน ผู้ที่พิมพ์ภาพจะต้องรู้จักรักษาความสะอาดในการทำงาน โดยเฉพาะการพิมพ์ภาพด้วยสีน้ำ สีโปสเตอร์ ไม่ควรนำแม่พิมพ์ที่เปื้อนสีไปพิมพ์ใส่บริเวณอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ใบงานจะทำให้สกปรก และควรเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยเมื่อเสร็จงาน

การเลือกใช้สีในการพิมพ์ภาพควรเลือกให้เหมาะกับวิธีการพิมพ์ภาพ เช่น การพิมพ์ภาพด้วยวิธีกดทับ ใช้สีดินสอ (เช่นการพิมพ์ภาพจากหน้าเหรียญ) การพิมพ์ภาพด้วยวิธีระบายใช้สีโปสเตอร์หรือสีน้ำ (เช่น การพิมพ์ภาพใบไม้) เป็นต้น

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๓ สีสากลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพวาด

ตัวอย่างภาพที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพพิมพ์จากกระดาษ

ตัวอย่างภาพที่ ๓

หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ชนิดต่าง ๆ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์เหรียญ

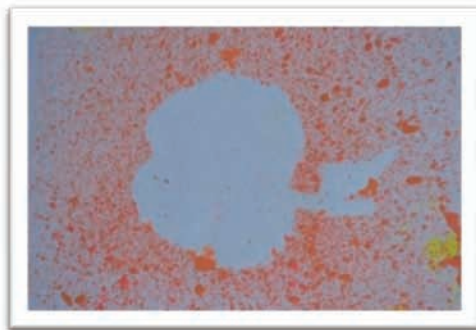
ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ก้านกล้วย

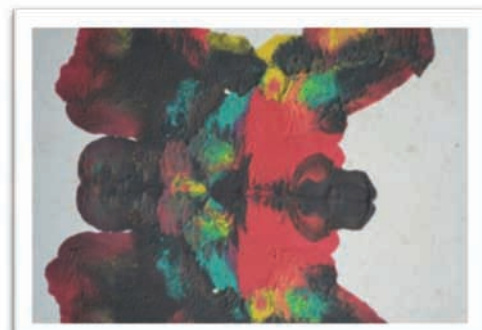
ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ใบไม้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์แกะยางลบ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์กระดาษ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ปั้กระดาษ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์แกะไม้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์เชือก

ใบงานที่ ๐๒

ป ๘.๓/ฝ๒-๐๒

เรื่อง สัตว์เลี้ยงของฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสัตว์เลี้ยงที่ตนเองชอบ

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปั้น

งานปั้น (งานประติมากรรม) เป็นงานทัศนศิลป์ที่เราสามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น และการจับต้องสัมผัส หรือที่เราเรียกว่า "งานประเภท ๓ มิติ"

วัสดุที่ใช้ในงานปั้น มีหลากหลายชนิด เช่นดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้เลื่อยผสมกาว กระดาษผสมกาว ทรายผสมกาว ฯลฯ

ประเภทของงานปั้น แยกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. ปั้นแบบนูนต่ำ เป็นการปั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวคล้ายภาพวาด ภาพเขียน แต่มีมิติความสูงขึ้นจากระนาบเพียงเล็กน้อย ซึ่งจะใช้หลักการลดมากกว่า ได้แก่ ลายของเงินเหรียญ เป็นต้น

๒. ปั้นแบบนูนสูง เป็นการปั้นที่คล้ายกับแบบนูนต่ำ แต่มีมิติความสูงกว่าสามารถมองด้านข้างได้ชัดเจนกว่าแบบนูนต่ำ

๓. ปั้นแบบลอยตัว เป็นการปั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวรูปแบบให้สามารถมองเห็นได้ทุกทิศทางรอบด้าน

การปั้นทั้ง ๓ ลักษณะ ก็ต้องใช้วิธีการที่เหมือนกันคือโดยการเพิ่มและลดปริมาณวัสดุที่ใช้ได้ตลอดเวลา เช่น ถ้าต้องการให้มีสัดส่วนนูนขึ้นมากก็เพิ่มหรือพอกดินเข้าไป หรือ ถ้าต้องการให้บางหรือต่ำลง หรือเว้าเข้าก็ลดปริมาณดินออก เป็นต้น

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีด ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และกา ✗ หน้าข้อความที่ผิด

- ๑. หายใจเข้า-ออกอย่างแรงในขณะที่ร้องเพลงจนผู้ฟังได้ยิน
- ๒. ออกเสียงให้ถูกต้องกับจังหวะและทำนองเพลง
- ๓. ขณะร้องเพลงควรนั่งหรือยืนลำตัวตรง ไม่ออตัวและไม่เกร็งลำตัว
- ๔. ออกเสียงร้องให้ถูกต้องและชัดเจน
- ๕. ควรร้องเพลงให้มีเสียงหนักและเสียงเบา
- ๖. ยิ้มแย้มแจ่มใสในการร้องเพลงที่มีจังหวะและทำนองโศกเศร้า
- ๗. ควรร้องให้ถูกต้องตามเนื้อเพลง โดยไม่คำนึงถึงจังหวะ
- ๘. การร้องเพลงไทยควรอ้าปากให้กว้าง เพื่อความชัดเจนของเสียง
- ๙. การร้องเอื้อนในเพลงไทยควรร้องให้ถูกต้องตามจังหวะ
- ๑๐. ออกเสียงดังในการร้องเพลงไทยเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินชัดเจน

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทยสากล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทยสากล

หลักการขับร้อง
เพลงไทยสากล
มีดังนี้

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง หลักการปฏิบัติในการฝึกหัดขับร้องเพลงไทย

๑. ศึกษาทำนองเพลงให้เข้าใจ และใส่อารมณ์ให้ถูกต้องเหมาะสม
๒. ศึกษาคำร้องให้เข้าใจ และร้องโดยใส่อารมณ์ให้ถูกต้องกับคำร้อง
๓. วางสีหน้าปกติ ไม่เหี่ยวหน้าเหี่ยวหลัง และร้องอย่างสง่างาม
๔. ร้องให้ถูกต้องตามคำร้อง ทำนอง และให้ตรงจังหวะ
๕. ร้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ทั้งพยัญชนะ สระ และคำควบกล้ำ
๖. ร้องให้ตรงตามระดับเสียงของทำนองเพลง
๗. รู้จักใช้เสียงอย่างถูกต้อง
๘. รู้จักผ่อนและถอนลมหายใจให้ถูกวรรคตอน หรือตรงกับจังหวะหยุด
๙. รักษาสุขภาพ และต้องมีสมาธิ
๑๐. การร้องเพลงควรนั่งหรือยืนลำตัวตรง ไม่งอ และเกร็งลำตัว

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง การขับร้องเพลงไทยสากล

การขับร้องเพลงไทยสากล มีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

๑. การท่าทางในการร้องเพลงไทยสากล จะใช้ท่ายืนร้องเป็นส่วนใหญ่ การยืนร้องเพลงไทยสากล ต้องยืนร้องอย่างสง่างาม และแสดงสีหน้าท่าทางให้สอดคล้องกับจังหวะ ทำนอง และความหมายของเพลง
๒. ศึกษาเนื้อร้องของเพลงว่า มีความหมายอย่างไร ควรเน้นเสียงช่วงใดหรือใช้สำเนียงเสียงการร้องอย่างไร จึงเหมาะสมกับเพลง
๓. ศึกษาทำนองเพลงให้เข้าใจว่าเป็นเพลงประเภทใด ให้อารมณ์อย่างไร เพราะผู้ขับร้องควรใส่อารมณ์ให้ถูกต้องเหมาะสมกับทำนองเพลง
๔. แสดงสีหน้าท่าทางให้เข้ากับบรรยากาศของเพลง ไม่ควรแสดงกิริยาเฉยเมยหรือแสดงท่าทางมากเกินไป
๕. ร้องให้ถูกต้องตามเนื้อร้อง จังหวะ และทำนอง
๖. ร้องให้เต็มเสียง แต่ไม่ใช่การตะโกน รวมทั้งการออกเสียงพยัญชนะและอักขระให้ถูกต้อง ชัดเจน
๗. หายใจให้ถูกต้องกับจังหวะของเพลง
๘. ควรรักษามารยาทในการขับร้องเพลง ดังนี้
 - แต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ทำการขับร้อง
 - เลือกเพลงที่จะขับร้องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง
 - ไม่ควรพูดจาหยอกล้อกับผู้ฟังมากเกินไป และใช้ภาษาสุภาพในการสื่อสารกัน
 - ควรมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่หงุดหงิด
 - พยายามสบตาและกวาดสายตาไปยังผู้ชมให้ทั่วถึง

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๓

เรื่อง เพลงไทย และเพลงสากล

เพลงมอญดูดาว

แล้วจัดแจงแต่งกายพลาญชุมพล	ปลอมตนเป็นมอญใหม่ดูคมสัน
นุ่งผ้าตาหมากรุกของรามัญ	ใส่เสื้อลงยันต์ข้อมว่านยา
คอผูกผ้าประเจียดของอาจารย์	โอมอ่านเสกผงดัดหน้า
คาดตะกรุดโทนทองของบิดา	โพกผ้าสีทับทิมริมขลิบทอง
ถือหอกสกัดโลหะชนะชัย	เหมือนสมิงมอญใหม่ดูไวว่อง
ขุนแผนขี่สีหมอกออกกล่าวพอง	ชุมพลขึ้นกระเสียวผยองนำโยธา

เพลงแหลมทอง

เนื้อร้อง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ **ทำนอง** พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

(สร้อย) แหลมทอง

รักกันไว้

แหลมทองไทยเข้าครองเป็นแดนไทย

ไทยสยามอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา

โขงสาครไทยก็จองครองที่ดิน

ไทยอิสลามอยู่ลำนํ้าตาปี

ขอพวกเราชาวไทยของแดนทอง

ไทยสยามมุ่งจิตคิดสัมพันธ์

ไทยเข้าครองเป็นแดนไทย

เราพวกไทยในแดนทอง

แล้วย้ายแยกแตกไปเป็นสาขา

และปิง วัง ยมนา น่านนที (สร้อย)

สาละวินไทยใหญ่อยู่เป็นที่

ต่อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน (สร้อย)

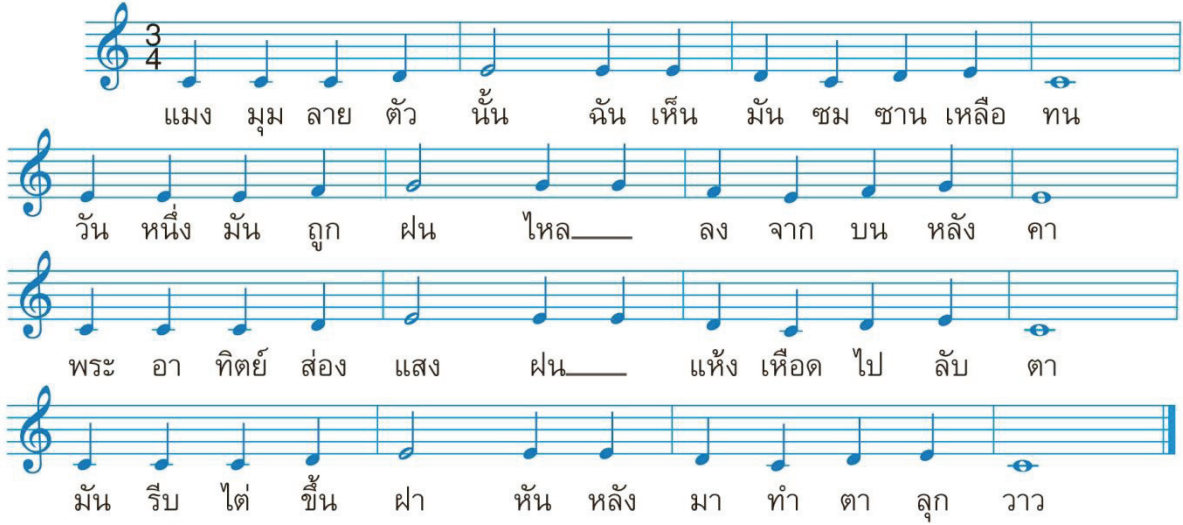
หมายใจหวังผูกรักสมัครมั่น

ผูกไมตรีทั่วกันแหลมทอง (สร้อย)

เพลงแมงมุมลาย

เนื้อร้อง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

ทำนอง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

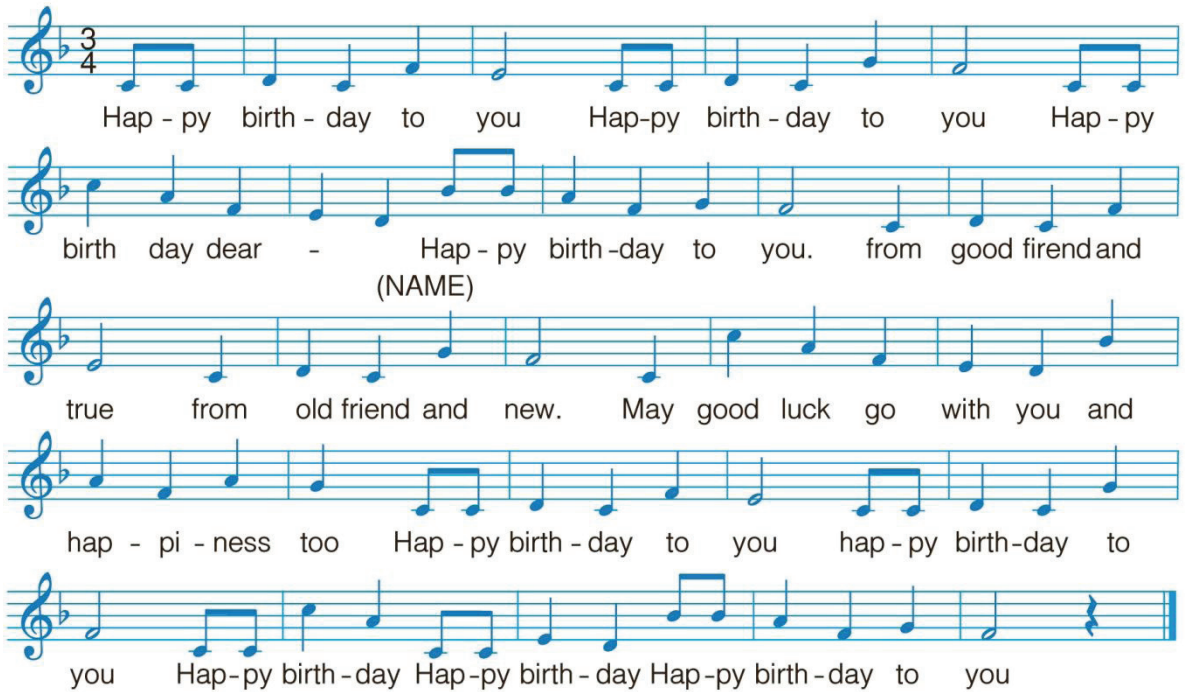

แมง มุม ลาย ตัว นั้น ฉั่น เห็น มัน ชม ชาน เหลือ ทน
 วัน หนึ่ง มัน ถูก ฝน ไหล ลง จาก บน หลัง คา
 พระ อา ทิพย์ สอง แสง ฝน แห้ง เหือด ไป ลับ ตา
 มัน รีบ ได้ ขึ้น ฝา หิ้น หลัง มา ทำ ตา ลูก วาว

เพลง Happy Birthday

เนื้อร้อง Robert H. Coleman

ทำนอง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

Hap - py birth - day to you Hap - py birth - day to you Hap - py
 birth day dear - Hap - py birth - day to you. from good firend and
 (NAME)
 true from old friend and new. May good luck go with you and
 hap - pi - ness too Hap - py birth - day to you hap - py birth - day to
 you Hap - py birth - day Hap - py birth - day Hap - py birth - day to you

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การร้องเพลงพวงมาลัย

- คำชี้แจง**
๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ ๔ คน
 ๒. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงพวงมาลัยร่วมกันจนคล่อง
 ๓. แบ่งเป็นฝ่ายหญิงและฝ่ายชายฝึกร้องตามเนื้อร้อง
 ๔. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

<u>ชาย</u> เอ้อระเหย ลอยมา	ลอยมาประสบพบพาน (ซ้ำ)
วันนี้พี่ขอเชิญชวน	ให้แม่ให้นวนมาร่วมสำราญ (สำราญ)
มาร้องเพลงพวงมาลัย	หยิบภาษาไทยมาไขมาขาน
พวงเจ้าเอ๋ย บัวบาน	ภษิตโบราณมีคุณค่าเอ๋ย (รับ)
<u>หญิง</u> เอ้อระเหย ลอยนวล	ฟังคำเชิญชวน เล่นภษิตไทย (ซ้ำ)
น้องนี้ยินดีร่วมวง	ทำตามประสงค์ด้วยความเต็มใจ (เต็มใจ)
ภษิต “ใกล้ไกลก็กินต่าง”	พี่อย่าอำพรางตอบมาไวไว
พวงเจ้าเอ๋ย กล้วยไม้	หมายความว่าอย่างไร ว่าไปเอ๋ย (รับ)
<u>ชาย</u> เอ้อระเหย ลอยเรือ	ทำไมใกล้ไกลกลับต้องกินต่าง (ซ้ำ)
แปลว่าของดีอยู่ใกล้	ไม่รู้จักใช้ประโยชน์ถูกทาง (ถูกทาง)
พี่ถามน้องบ้างละหนา	“เกี่ยวแฝกมุงป่า”ว่าไว้เป็นกลาง
พวงเจ้าเอ๋ย ช้องนาง	เชิญแม่เอบางตอบหน่อยเอ๋ย (รับ)
<u>หญิง</u> เอ้อระเหย ลอยวาริ	แปลว่าทุนมีน้อย ทำการใหญ่ (ซ้ำ)
เพราะไม่รู้จักประมาณ	ใช้จ่ายจัดงานบานปลายออกไป (ออกไป)
คราวนี้น้องจะขอลาม	“มากหมอมากความ” แปลว่าอย่างไร
พวงเจ้าเอ๋ย หงอนไก่	พี่ปัญญาไวเชิญตอบเอ๋ย (รับ)

ใบงาน ๐๒

เรื่อง การร้องเพลงคืนเดือนหงาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้เครื่องดนตรีบรรเลงเพลงที่กำหนด โดยบรรเลงเครื่องดนตรีให้แตกต่างไปจากเดิม จากนั้นบันทึกข้อมูล

เพลงคืนเดือนหงาย

บทร้อง เณลิม เศวตนันท์

ยามกลางคืนเดือนหงาย

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า

ทำนอง มนตรี ตราโมท

เย็นพระพายโบกพลิวปลิวมา

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นยี่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย

๑. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ประกอบด้วย.....
.....
.....
๒. วิธีการบรรเลงให้แตกต่างจากเดิม คือ.....
.....
.....
๓. นักเรียนคิดว่าวิธีการที่บรรเลงเพลงแบบใหม่มีความไพเราะหรือไม่ ไพเราะ ไม่ไพเราะ
เพราะ.....
.....
๔. นอกจากวิธีการบรรเลงดังกล่าว นักเรียนยังมีวิธีการสร้างสรรค์ทางดนตรีแบบอื่นอีก คือ
.....
.....
๕. นักเรียนคิดว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีมีประโยชน์หรือไม่ มี ไม่มี
เพราะ.....
.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เพลงพวงมาลัยสุภาพชน

ชาย เอื้อระเหย ลอยมา

วันนี้พี่ขอเชิญชวน

มาร้องเพลงพวงมาลัย

พวงเจ้าเอ๋ย บัวบาน

หญิง เอื้อระเหย ลอยนวล

น้องนี่ยินดีร่วมวง

ภษิต “ใกล้เกลือกินด่าง”

พวงเจ้าเอ๋ย กล้วยไม้

ชาย เอื้อระเหย ลอยเรือ

แปลว่าของดีอยู่ใกล้

พี่ถามน้องบ้างละหนา

พวงเจ้าเอ๋ย ช้องนาง

หญิง เอื้อระเหย ลอยวาริ

เพราะไม่รู้จักประมาณ

คราวนี้น้องจะขอลาม

พวงเจ้าเอ๋ย หงอนไก่อ

ลอยมาประสพบพพาน (ซ้ำ)

ให้แม่หน้านวลมาร่วมสำราญ (สำราญ)

หีบภาษาไทยมาไขมาขาน

ภษิตโบราณมีคุณค่าเอ๋ย (รับ)

ฟังคำเชิญชวน เล่นภษิตไทย (ซ้ำ)

ทำตามประสงค์ด้วยความเต็มใจ (เต็มใจ)

พื่อย่าอำพรางตอบมาไวไว

หมายความว่าอย่างไร ว่าไปเอ๋ย (รับ)

ทำไมใกล้เกลือกกลับต้องกินด่าง (ซ้ำ)

ไม่รู้จักใช้ประโยชน์ถูกทาง (ถูกทาง)

“เกี่ยวแฝงมุงป่า”ว่าไว้เป็นกลาง

เชิญแม่เอบางตอบหน่อยเอ๋ย (รับ)

แปลว่าทุนมีน้อย ทำการใหญ่ (ซ้ำ)

ใช้จ่ายจัดงานบานปลายออกไป (ออกไป)

“มากหมอมากความ” แปลว่าอย่างไร

พี่ปัญญาไวเชิญตอบเอ๋ย (รับ)

เพลงคืนเดือนหงาย

บทร้อง เฉลิม เศวตนันท์

ยามกลางคืนเดือนหงาย

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า

ทำนอง มนตรี ตราโมท

เย็นพระพายโบกพลิวปลิวมา

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นยี่งน้ำฟ้ามาประพรมเอ๋ย

เพลงใครรักใคร

ใครรักใครโค้งใคร

ใครรักใครโค้งออกมารำ (ซ้ำ)

คู่สองสวยเด่นงามตา

คู่สี่หวานตา

ใครจะสวยกว่าใคร

ไม่ต้องเกรงอกเกรงใจ

คู่หนึ่งเขารำสวยเด่น

คู่สามงามหนักหนา

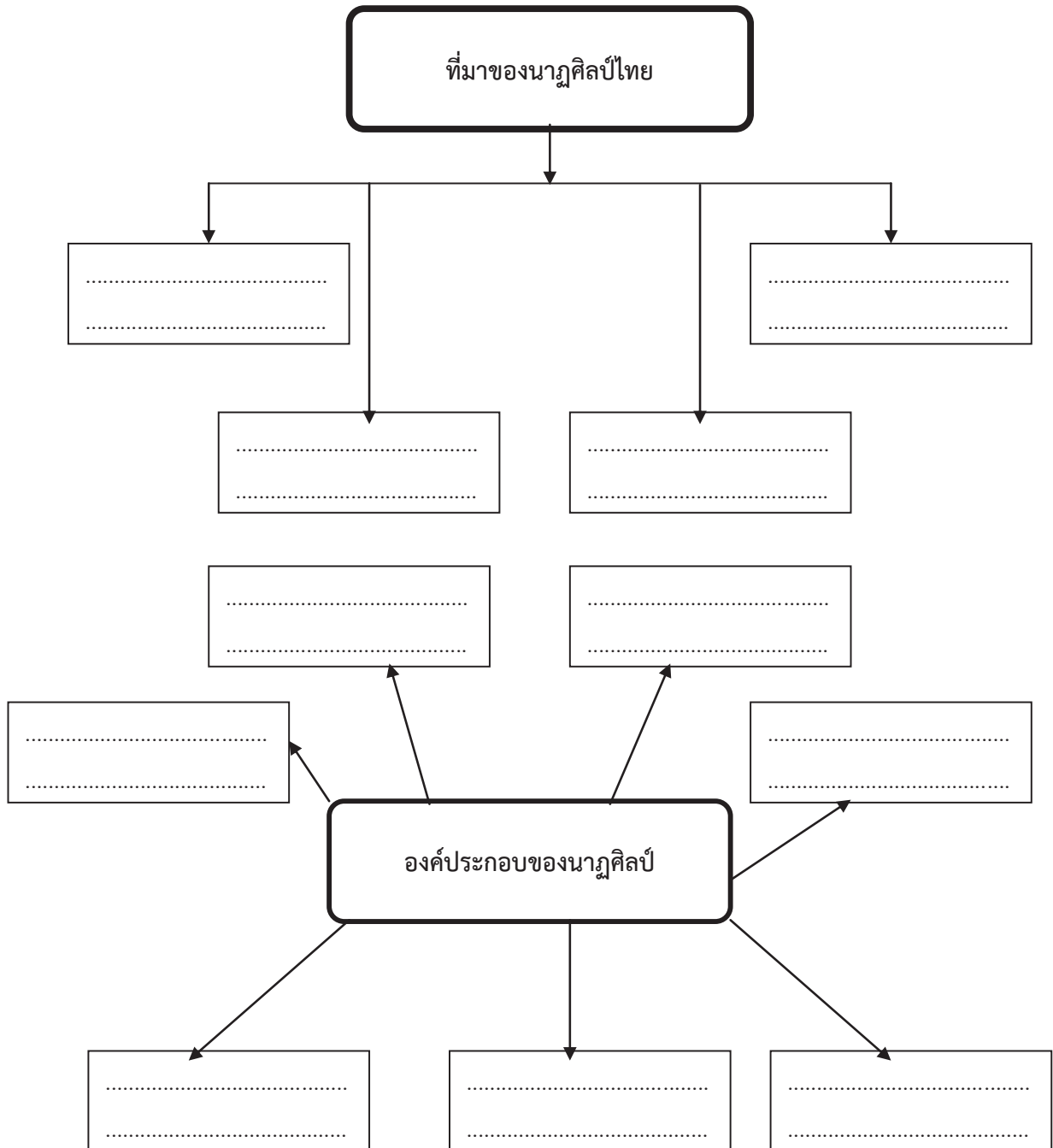
คู่ห้าหวานใจ

ฉันมองไปแล้วก็มองมา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง หลักและองค์ประกอบของนาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปที่มา และองค์ประกอบของนาฏศิลป์ลงในแผนภาพ

ใบงาน ๐๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพกับคำร้องเพลงพ็อนเจี้ยวให้ถูกต้อง

๑.

ก. สรรพมิ่งมงคล

๒.

ข. สี่ขานภาพเจ้า

๓.

ค. เทวดาช่วยเฮา

๔.

ง. พระคุณเลิศล้ำ

๕.

จ. ขอเทวาช่วยรักษาเถิด

๖.

ฉ. ขอฮื้ออยู่สุขา

๗.

ช. ช่วยแนะนำผล

ใบงานที่ ๐๓
 ร่ายรำเพลงพ็อนเงี้ยว

๑. ให้ทุกคนร้องเพลงพ็อนเงี้ยวตามแถบบันทึกเสียง พร้อมทั้งตบมือให้จังหวะ ๒ จบ
๒. เปิดเทปเพลงพ็อนเงี้ยว เฉพาะดนตรีประกอบเพลง (เปิดเฉพาะดนตรีประกอบเพลงจะถึงคำร้อง) พร้อมทั้งร้องคลอไปด้วย โดยออกเสียงดังตัวอย่าง เช่น หน้อย นอย น้อย หนอย นอย หน้อย นอย นอย น้อย หน้อย นอย นอย น้อย หน้อย นอย นอย น้อย หน้อย นอย นอย หน้อย
๓. ให้นักเรียนดูภาพแล้วครูทำท่าให้ดู นักเรียนฝึกตาม
๔. ให้แต่ละกลุ่มฝึกทำท่าต่อเนื่องกันไปตามลำดับ โดยครูคัดเลือกนักเรียนที่แสดงท่าทางได้ดีในแต่ละกลุ่มเป็นผู้นำฝึก
๕. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยกันประเมินซึ่งกันและกัน แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
๖. ให้นักเรียนฝึกซ้อมการแสดงชุดพ็อนเงี้ยวไปจัดการแสดงโดยใช้หลักและองค์ประกอบนาฏศิลป์ ในช่วงพักเที่ยงบนเวทีของโรงเรียน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ความหมายและที่มาของนาฏศิลป์ไทย

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่านาฏศิลป์ ไว้ว่า “เป็นศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ”

ที่มาของนาฏศิลป์ไทย

๑. จากการละเล่นของชาวบ้านในท้องถิ่น หลังจากเสร็จจากภารกิจในแต่ละวันชาวบ้านหาเวลาว่างมารวมกันร้องรำทำเพลง ตามนิสัยของคนไทยที่เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน
๒. จากการแสดงที่เป็นแบบแผน เป็นที่ทราบกันดีว่า นาฏศิลป์ไทยที่เป็นมาตรฐาน จะได้รับการถ่ายทอดการปลูกฝังจากปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์ไทยในวังหลวง นาฏศิลป์มาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เพราะได้มีการจารึกไว้ในหลักศิลาจารึกที่ ๘ ว่า “ระบำ รำ เต้น เหล่ัน ทุกฉั่น”
๓. จากการรับอารยธรรมของอินเดีย ประเทศอินเดียเป็นประเทศหนึ่งที่มีอารยธรรมเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่โบราณกาล พระผู้เป็นเจ้าของชาวอินเดียนับถือ เป็นตำนานแห่งการฟ้อนรำ
๔. จากการเลียนแบบธรรมชาติ กิริยาท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์จะบ่งบอกความหมายและสื่อความหมายกับผู้อื่นควบคู่ไปกับการพูด การใช้ท่าทางธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์ท่ารำและเลือกใช้ได้เหมาะสมบ่งบอกความหมายได้ถูกต้อง

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทยประกอบด้วย การร้อง การบรรเลงดนตรี และการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกของนาฏศิลป์ไทยจะต้องอาศัยบทหรือทำนองเพลงประกอบการแสดง ดังนี้

๑. การฟ้อนรำ เป็นท่าทางของการเอียงกรายฟ้อนรำที่สวยงาม โคนมนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ท่ารำเหล่านั้นให้ถูกต้องตามแบบแผน
๒. จังหวะ จังหวะเป็นส่วนย่อยของบทเพลงที่ดำเนินไปเป็นระยะและสม่ำเสมอ การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องใช้จังหวะเป็นพื้นฐาน แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าจังหวะทำให้ท่ารำไม่ลงตามจังหวะเรียกว่า “ยอดจังหวะ” การรำก็จะไม่สวยงามและไม่ถูกต้อง
๓. เนื้อร้องและทำนองเพลง การแสดงลีลาท่ารำแต่ละครั้งจะต้องสอดคล้องตามเนื้อร้องและทำนองเพลง ทั้งนี้เพื่อบอกความหมายท่ารำ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการแสดงได้ตามเนื้อเรื่องตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้กับผู้ชมเข้าใจตรงกันได้ เช่น การแสดงอารมณ์รัก ผู้นำประสานมือทาบไว้ที่หน้าอก ใบหน้ายิ้มละไม สายตามองไปยังตัวละครที่รำคู่กัน เป็นต้น
๔. การแต่งกาย การแต่งกายเป็นการแสดงนาฏศิลป์ สามารถบ่งบอกถึงยศ ฐานะและบรรดาศักดิ์ของผู้แสดงละครตัวนั้น ๆ โดยเฉพาะการแสดงโขน การแต่งกายจะเปรียบเสมือนแทนสีกายของตัวละคร
๕. การแต่งหน้า เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้แสดงสวยงาม นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการแต่งหน้าเพื่อบ่งบอกวัย บอกลักษณะเฉพาะของตัวละคร

๖. เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์จำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง

๗. อุปกรณ์ประกอบการแสดงละคร การแสดงนาฏศิลป์ไทยบางชุด อาจต้องมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงละครด้วย เช่นระบำพัด พ็อนเทียน พ็อนเล็บ เป็นต้น

ประเภทของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยแบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้

๑. ระบำ หมายถึง ศิลปะการรำที่มีผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ ไม่ดำเนินเรื่องราว

๒. รำ หมายถึง การแสดงท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะเพลงร้อง จะเป็นการรำเดี่ยวรำคู่ รำประกอบเพลง รำอาวุธ เช่น รำฉุยฉาย รำสีนวล เป็นต้น

๓. พ็อน หมายถึง ระบำที่มีผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เป็นศิลปะการรำรำที่มีลีลาเฉพาะในท้องถิ่นล้านนา เช่น พ็อนเมือง พ็อนม่านม้ายเชียงตา พ็อนสาวไหม เป็นต้น

๔. เซิ้ง หมายถึง การร้องรำทำเพลงแบบพื้นเมืองอีสาน ลีลาและจังหวะการรำจะรวดเร็ว การแต่งกาย แต่งแบบพื้นเมืองของชาวอีสาน เช่น เซิ้งสวิง เซิ้งกระตีบข้าว เซิ้งโปงลาง

๕. ละคร หมายถึง มหรสพอย่างหนึ่งที่แสดงเป็นเรื่องราว โดยนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่องราว

๖. โขน หมายถึง ศิลปะการแสดงของไทยรูปแบบหนึ่ง อาศัยปฏิกิริยาของตัวละครจะมีทั้งการรำและการเต้นที่ออกท่าทางเข้ากับดนตรี

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

การแสดงท่าทางร้ายรำประกอบเพลงพ็อนเงี้ยว

เสียงดนตรี

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย กระโดดขาเดียวจนจบดนตรีที่อ่อนแรก

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย กระโดด

ขออวยชัย

ยกมือทั้งสอง ฝ่ามือหงายแบขึ้นสูงระดับหน้าผากให้มือซ้ายสูงกว่ามือขวา เล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

พุทธิไกร ช่วยก้า

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับเข้าหาตัวระดับอกแล้วคลายจับซ้ำ ๆ ยกมือสูงขึ้น หงายมือ ปลายนิ้วชี้ออกสูงระดับหน้าผาก

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

พระคุณเลิศล้ำ

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับระดับอก แล้วคลายออกซ้ำ ๆ จนเป็นลักษณะ หงายมือ โดยปาดมือออกจากขวาไปซ้าย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ไปทุกทั่วตัวตน

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาชี้จากซ้ายไปขวา เอียงศีรษะด้านซ้าย

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

จงได้รับ

ยกมือทั้งสอง ฝ่ามือหงายแบขึ้นสูงระดับหน้าผาก
ให้มือซ้ายสูงกว่ามือขวาเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

สรรพมิ่งมงคล

มือซ้ายเท่าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ถอยหลัง)

นาทานนา

พนมมืออยู่ระหว่างอก

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอเทวาช่วยรักษาเถิด

ยกมือที่พนมอยู่ขึ้นจรดหน้าผาก เหยหน้าเล็กน้อย
แล้วลดมือที่พนมอยู่นั้นลงมาระหว่างอก ก้มหน้าตามเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขออื้ออยู่สุขา

จีบสองมือระหว่างอก แล้วคลายมือจีบออก
แขนตึงระดับไหล่

ก้าวเท้า ขวา ซ้าย ขวา (ก้าวไปข้างหน้า)

โดยธรรมชาติภาพ

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ถอยหลัง)

เทพดาช่วยเฮา

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับที่หน้าอก เอียงขวา

ก้าวซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ถือเป็นมิ่งมงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวท่าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

สังฆานุภาพเจ้า

มือพนมไว้ในท่าไหว้อยู่ข้างศีรษะด้านซ้าย เอียงซ้าย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ช่วยแนะนำผล

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้จากขวาไปซ้ายเอียงขวา

ก้าวเท้า ขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

สรรพมิ่งทั่วไปเนอ

ซ้อนมือคว่ำลงข้างหน้าระหว่างอก แล้วหงายมือแบออกไปข้างตัวอยู่ระดับ
เอวอศอกเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

มงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

เทพดาทุกแห่งหน

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้ออกจากขวาไปซ้าย
เอียงขวา

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอบันดลช่วยค้ำจิม

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับคว่ำอยู่ระหว่างหน้าผาก

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

มง แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่ม ตุ่ม มง

ยืนอยู่กันที่เท้าชิดกัน บิดสะโพก ซ้าย - ขวา
สลับกันตามจังหวะ ซ้าย ขวา ที่กำหนดให้ข้างล่าง

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การแสดงเพลงนกขมิ้น

คำชี้แจง นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๖ คนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง นกขมิ้น
๒. ฝึกปฏิบัติทำรำเพลงนกขมิ้น จากใบความรู้
๓. แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องและควรปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องที่พบในกลุ่มของตนเอง
๔. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ความสัมพันธ์ของละครกับชีวิตมนุษย์

ละครเป็นศิลปะที่สะท้อนกับชีวิต โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ในการนำเสนอภาพเรื่องราวของชีวิต ฉะนั้น “มนุษย์” คือ สารอย่างหนึ่งของละคร ศิลปะการละครเป็นการแสดงอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มนุษย์ นำประสบการณ์ของชีวิตจริงบวกกับจินตนาการสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องขึ้นมา แล้วถ่ายทอดเป็นการแสดง ในรูปแบบต่างๆ โดยมีนักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความรู้สึกอื่นๆ ต่อผู้ชม ทั้งนี้เพื่อสร้างความบันเทิง ความประทับใจ หรือจะมีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาก็ได้ ซึ่งเราสามารถสรุปความสัมพันธ์ของ ละครกับชีวิตมนุษย์ได้ ดังนี้

ละครช่วยตอบสนองความต้องการของมนุษย์

ศิลปะการละคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ๓ ระดับ ดังนี้

๑) อารมณ์ ละครทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมาย ให้ความบันเทิงแก่มนุษย์ได้ผ่อนคลายความเครียดหรือ บางครั้งก็กระตุ้นอารมณ์ ให้ความรู้สึกเกิดขึ้นตื้น ทำให้มนุษย์มีความสุข กระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต

๒) สมอง ให้คุณค่าทางสติปัญญา โดยการดูละครแล้วกลับมาพิจารณาปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับมนุษยชาติและเกี่ยวกับสังคมร่วม

๓) จิตใจ ความสัมพันธ์ของศิลปะการละครกับจิตใจของมนุษย์มีมาแต่โบราณ จะเห็นได้ว่าการละคร ตะวันออกและตะวันตก ล้วนถือกำเนิดมาจากพิธีบวงสรวงเทพเจ้าเพื่อขอพร และให้เทพเจ้าบันดาลสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ปรารถนาหรือถ้าจะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็พิจารณาได้จากละครทีวี ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในละครทีวีมี ลักษณะเหมือนชีวิตจริงๆ ของมนุษย์ คือเหตุการณ์เกิดขึ้นมาแล้วก็ผ่านไป ผู้ชมสามารถหยุดพักเหมือนการ อ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ เช่น เมื่อรู้สึกเบื่อก็สามารถปิดหนังสือหรือโทรทัศน์ได้ แต่ผู้ชมละครจะต้องนั่งอยู่ใน โรงละคร เพื่อร่วมรู้เห็นการกระทำของตัวละครจนจบเรื่อง จะให้ละครหยุดพักการแสดงเมื่อเราไม่อยากจะชม และถ้าจะชมต่อก็จะเริ่มแสดงตรงช่วงนั้นๆ ต่อเนื่องไปย่อมไม่สามารถจะกระทำได้ เพราะละครแม้จะเป็นผู้ แสดงชุดเดียว บทเดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลา การแสดงจะย่อมไม่เหมือนกันเสียทีเดียวทั้งหมด

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าละครสามารถให้ได้ทั้งความบันเทิง กระตุ้นเร้าความคิด ให้การศึกษา ให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลิน สอนบทเรียน ให้ความฝันที่คนดูปรารถนาและเป็นเสมือนโลกที่งดงาม ให้ผู้คนหลีกเลี่ยง จากชีวิตที่สับสน ได้มาพักสมองผ่อนคลายความเครียดได้ชั่วขณะหนึ่ง

แผนภูมิเพลง

เพลงระบำดอกบัว

เนื้อร้อง อ.มนตรี ตราโมท

ทำนอง สร้อยไอ้ลาว

เหล่าข้าคนระบำ

พ่อนสายให้พิศโสภ

ด้วยจิตจงรักภักดี

ขอมอบชีวิตและกาย

เพื่อทรงเกษมสราญ

ถวายฝ้ายพ่อนอุบล

อันปทุมยอดผกา

งามตระการบานหทัย

คล้ายจะยวน

บิณวาว่อน

ร้องรำกันด้วยเรีงรำ

เป็นที่ทำเยื้องยาตราฎกราย

มีมีจะเหน้อยแห่งหน้า

ไว้ให้เบื้องพระบาทยุคล

และขึ้นบานพระกมล

ล้วนวิจิตรพิศอำไพ

ทัศนาก็วิไล

หอมจรุงฟุ้งขจร

เย้าภมร

พอนสุคนธ์

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การพิมพ์ภาพโดยมีสีน้ำเป็นสีพิมพ์ควรใช้แม่พิมพ์ข้อใด
 - ก. หินทราย เศษผ้า
 - ข. ใปไม้ ฤงพลาสติก
 - ค. กระดาษ กิ่งไม้
 - ง. ฤงพลาสติก แท่งเหล็ก
๒. ถ้าจะพิมพ์ภาพถ่ายทอดความเหมือนจริงหัวข้อ "แจกันดอกไม้" จะเลือกวัสดุอุปกรณ์ใด
 - ก. กระดาษ สีโปสเตอร์ เศษผ้า
 - ข. กรวด ดินสอสี เศษผ้า
 - ค. สีน้ำ ฤงพลาสติก กิ่งไม้
 - ง. สีชอล์ค ใปไม้ เศษผ้า
๓. ลักษณะของงานปั้นข้อใดถ่ายทอดจินตนาการได้ดี
 - ก. แบบลอยตัว
 - ข. แบบนูนสูง
 - ค. แบบนูนต่ำ
 - ง. แบบนูนหนา
๔. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญของงานปั้นเพื่อถ่ายทอดจินตนาการ
 - ก. ขนาด
 - ข. สัดส่วน
 - ค. สี แสงเงา
 - ง. ความสมดุล
๕. เนื้อร้องของเพลงนกขมิ้น กล่าวถึงข้อใด
 - ก. ความสวยงามของนกขมิ้น
 - ข. การระมัดระวังภัย
 - ค. ความรักของแม่และลูกนก
 - ง. การหาอาหารของนกขมิ้น

๖. การแสดงนาฏศิลป์เป็นหมู่ ควรคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด
- ก. จังหวะ
 - ข. เนื้อร้อง
 - ค. ความพร้อมเพียง
 - ง. ความสวยงาม
๗. ละครไม่ช่วยตอบสนองความต้องการของมนุษย์ด้านใด
- ก. ร่างกาย
 - ข. อารมณ์
 - ค. จิตใจ
 - ง. สมอง
๘. เพลงใด เป็นการร้องแบบต้นสด
- ก. เพลงชาติ
 - ข. เพลงเสียดสุพรรณ
 - ค. เพลงอีแซว
 - ง. เพลงสามัคคีชุมนุม
๙. เพลงไทยสากลเพลงใดที่นักเรียนควรฝึกร้อง
- ก. เพลงใกล้รุ่ง
 - ข. เพลงเกี่ยวข้าว
 - ค. เพลงเขมรไทรโยค
 - ง. เพลงลาวดวงเดือน
๑๐. เพลงชนิดใด มีจังหวะช้าที่สุด
- ก. เพลงชั้นเดียว
 - ข. เพลงสองชั้น
 - ค. เพลงสามชั้น
 - ง. เพลงโหมโรง

หน่วยย่อยที่ ๔

ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิในงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. งานทัศนศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อใดพบมากในภาคอีสาน
 - ก. กระจาด
 - ข. กระจิบข้าว
 - ค. สุ่ม
 - ง. ย่าม
๒. ภาพแกะสลักลายเทพนมเป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องข้อใด
 - ก. เทวดา
 - ข. ยักษ์
 - ค. ภูตผี
 - ง. ดวงดาว
๓. สถานที่ที่ทำผลิตภัณฑ์ด้านทัศนศิลป์ดินเผา ข้อใดถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด
 - ก. บ่อสร้าง , เชียงใหม่
 - ข. บ้านกรวด , บุรีรัมย์
 - ค. ด่านเกวียน , นครราชสีมา
 - ง. อ่างศิลา , ชลบุรี
๔. การประเมินผลการแสดง มีประโยชน์ข้อใดมากที่สุด
 - ก. ทำให้รู้ความสามารถของตนเอง
 - ข. ให้เข้าใจการแสดงหุ่นมากขึ้น
 - ค. ทำให้รู้ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะ
 - ง. ทำให้รู้จำนวนคนชอบและไม่ชอบ
๕. การแสดงเป็นตำรวจจรรยา ต้องทำอย่างไร
 - ก. ทำท่าโบกรถ เป่านกหวีด
 - ข. ทำท่าแบกปืน สวนสนาม
 - ค. ทำท่ากางปีกบิน
 - ง. ทำท่าชักผ้า

๖. การเลียนแบบคนเจ็บท้อง ต้องทำอะไร

- ก. นอนกลิ้งไปมา
- ข. เดินเขย่งเท้า
- ค. กุมท้องตัวเอง
- ง. มือกุมขมับ

๗. การชมการแสดงนาฏศิลป์ ควรเตรียมตัวอย่างไร

- ก. พักผ่อนให้เพียงพอ
- ข. แต่งกายให้สวยงาม
- ค. ชวนกันไปชมเป็นหมู่คณะ
- ง. หาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดง

๘. เครื่องดนตรีชนิดใดที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงละครใน

- ก. ฉิ่ง
- ข. รำมะนา
- ค. กลองทัด
- ง. ปี่ใน

๙. ซออู้ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงอย่างไร

- ก. เป่า
- ข. ตี
- ค. สสี
- ง. ดัด

๑๐. การแสดงอารมณ์โกรธ ต้องใช้เสียงพากย์อย่างไร

- ก. เสียงเบา
- ข. เสียงดัง
- ค. เสียงสูง
- ง. เสียงต่ำ

ใบงานที่ ๐๒

บ.๘.๔/ผ๑-๐๒

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ แผนที่ ๑

เรื่อง เครื่องมือเครื่องใช้ในบ้านฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่นักเรียนมีความประทับใจ

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ เรื่อง งานทัศนศิลป์สะท้อนชีวิตและวัฒนธรรม

งานทัศนศิลป์ของคนเรามีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นงานที่ผูกพันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนในแต่ละท้องถิ่น เช่น บ้านที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมด้านการรับประทานอาหาร เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

งานทัศนศิลป์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ซ้อ

หมอนขิด

กระติบข้าว

ผ้าแพรวา กาศสินธุ์

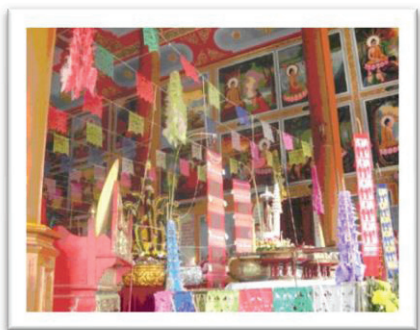

การแกะสลักเทียนพรรษา อุบลราชธานี

ผีตาโขน จังหวัดเลย

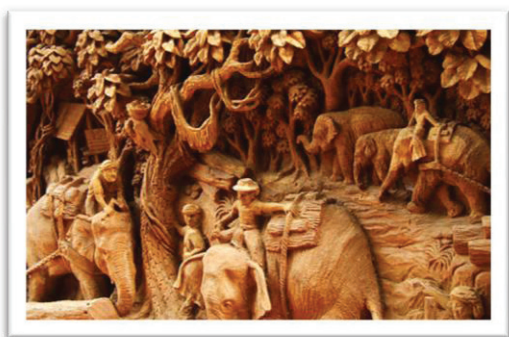
งานทัศนศิลป์ภาคเหนือ

ตุง

การเขียนภาพร่มบ่อสร้าง

งานแกะสลักไม้ เชียงใหม่

ถ้วยตาไก่ ลำปาง

ผ้าลายน้ำไหล น่าน

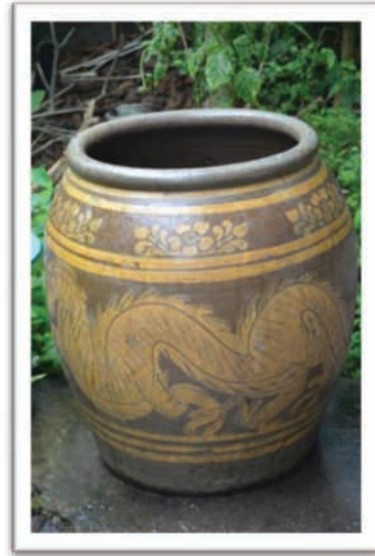

เครื่องเงิน

งานทัศนศิลป์ภาคกลาง

งานสานปลาตะเพียนโบราณ ออยุธยา

โอ่งมังกร ราชบุรี

บ้านทรงไทย

ตุ๊กตาวัง อ่างทอง

งอบ

ลอบดักปลา

งานทัศนศิลป์ภาคใต้

ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

หมาดักน้ำ

กรงนก

ผ้าบาติก

หมวกกะปิเยาะห์ (สำหรับใส่ละหมาด)

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องดนตรีของวงดนตรี ๔ ภาค

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาชื่อเครื่องดนตรีที่กำหนด แล้วเขียนชื่อเครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ ลงในกรอบ

๑. ระนาดทุ้ม	๒. ปี่จุม	๓. ซอด้วง	๔. ซอสามสาย
๕. กลองชาตรี	๖. ซอด้วง	๗. สะล้อ	๘. ตะโพน
๙. กลองทัด	๑๐. ซออู้	๑๑. แคน	๑๒. โหวด
๑๓. จะเข้	๑๔. โหม่ง	๑๕. กรับ	๑๖. โปงลาง
๑๗. พิณอีสาน	๑๘. กระจับปี่		

เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ			
ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคอีสาน	ภาคใต้

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง การอนุรักษ์ดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดแสดงวิธีการอนุรักษ์ดนตรีไทย

ชื่อ
โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้ที่สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน

๑. โปงลาง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะหรือเครื่องตี มีลักษณะคล้ายระนาดแต่แขวนในแนวตั้ง นิยมทำจากไม้มะหาด หรือไม้หมากเหลื่อม เพราะเป็นไม้ที่มีความอยู่ตัวมากกว่าไม้อื่นๆ โปงลาง ๑ ชุด จะมีจำนวนประมาณ ๑๒ ลูก ใช้เชือกร้อยรวมกันเป็นผืน เป็นเครื่องดนตรีประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

๒. พิณ เป็นเครื่องดนตรีในสกุลเครื่องสายซึ่งประกอบด้วย กะโหลกและคอ มีสายซึ่งใช้ตีต อาจตีด้วยมือแผ่นพลาสติกหรือแม่แต่เศษวัสดุที่เป็นแผ่น தாகออกมาจากเขาสัตว์หรือกระดองเต่า ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ผลน้ำเต้า กะโหลกมะพร้าว กระบอง ไม้ไผ่หรือไม้ที่ขูดทะเลลูทลงตลอด จึงเรียกส่วนนี้ว่า กระพุ่มพิณ

๓. แคน เป็นชื่อเครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคอีสานที่เก่าแก่มีมาแต่โบราณ แคนเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ปากเป่าให้เป็นเพลง ทำด้วยไม้้อหรือไม้เทียนน้อย

๔. โหวด เป็นชื่อเครื่องเป่าไม่มีลิ้น ทำด้วยไม้ไผ่ (ชนิดหนึ่ง) แบบเดียวกับขลุ่ยแต่ประกอบด้วย ขลุ่ยต่างชนิดหลายเลาติดอยู่รอบแกน แต่ละเลาให้ระดับเสียงเพียง ๑ ระดับ เวลาเป่าหรือแกว่งจะมีเสียงดัง "โหวดๆ"

ดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือ

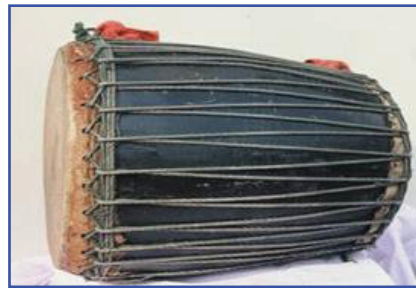
๑. ซึง เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทดีดของภาคเหนือ นิยมทำจากไม้สักหรือไม้ขนุน มีลักษณะคล้ายกีตาร์ มี ๔ สาย

๒. สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนาประเภทเครื่องสี ทำด้วยกะลามะพร้าวซึ่งมีทั้ง ๒ สายและ ๓ สาย สะล้อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ท้อ หรือ ซะล้อ มีรูปร่างคล้ายซอฮู้ของภาคกลาง บรรเลงโดยการสีด้วยคันชัก

๓. กลองแหว เป็นกลองขึ้นหนังหน้าเดียว เช่นเดียวกับกลองยาวภาคกลาง แต่มีขนาดยาวและใหญ่กว่าหลายเท่า เป็นกลองที่มีสะอว ตัวกลองกว้างใหญ่ แหวคอด ตอนท้ายเรียว ปลายบานคล้ายดอกกล้าโพง กลองชนิดนี้มีประจำตามวัดต่าง ๆ เพื่อใช้ตีเป็นสัญญาณประจำวัด นอกจากนี้ยังใช้ตีร่วมกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ประกอบการเล่นพื้นเมือง ในงานพิธีต่าง ๆ

๔. กลองสะบัดชัย เป็นกลองที่มีมานานแล้วนับหลายศตวรรษ ในสมัยก่อนใช้ตี ยามออกศึก [สงคราม](#) เพื่อเป็นสิริมงคล และ เป็นขวัญกำลังใจ ให้แก่เหล่าทหารหาญในการต่อสู้ให้ได้ชัยชนะ ทำนองที่ใช้ในการตีกลองสะบัดชัยโบราณมี ๓ ทำนอง คือ ชัยเกรี, ชัยดีถี และชนะมาร

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

๑. กลองโนราห์ เป็นเครื่องดนตรีประเภทกลองชนิดหนึ่ง ใช้ประกอบการแสดงโนราห์หรือหนังตะลุง โดยทั่วไปมีส่วนสูงประมาณ ๑๒ นิ้วและมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองทั้ง ๒ ด้าน ประมาณ ๑๐ นิ้ว กลองโนราห์นิยมทำด้วยแก่นไม้ขนุน หนังที่หุ้มกลองใช้หนังวัวหรือควายหนุ่ม มีหมุดไม้หรือภาษาใต้เรียกว่า "ลูกสัก"

๒. ทับ (โตนหรือทับโนรา) เป็นคู่ เสียงต่างกัน เล็กน้อย ใช้คนตีเพียงคนเดียว เป็นเครื่องตีที่สำคัญที่สุด เพราะทำหน้าที่ คมจังหวะและเป็นตัวนำในการเปลี่ยนจังหวะทำนอง (แต่จะต้องเปลี่ยนตามผู้รำ ไม่ใช่ผู้รำ เปลี่ยน จังหวะลีลาตามดนตรี ผู้ทำหน้าที่ตีทับจึงต้องนั่งให้มองเห็นผู้รำตลอดเวลาและต้องรู้เชิงของผู้รำ)

๓. โหม่ง คือ ซ้องคู่ ใช้ตีกำกับจังหวะ ชุดหนึ่งมีสองลูก ลูกใหญ่ให้เสียงต่ำ ลูกเล็กให้เสียงสูง เสียงแหลมเรียกว่า "เสียงโหม่ง" เสียงทุ้ม เรียกว่า "เสียงหม่ง" หรือ บางครั้งอาจจะเรียกว่าลูกเอกและลูกทุ้ม ไม้ตีทำด้วย แผ่นหนังวัว หรือหนังควายตัดเป็นวงกลม เจาะรูตรงกลางใส่ก้านไม้

๔. ปี่ เป็นเครื่องเป่าเพียงชิ้นเดียวของวง นิยมใช้ปี่ในหรือ บางคณะอาจใช้ปี่นอก ใช้เพียง ๑ เล้า ปี่มีวิธีเป่าที่คล้ายคลึงกับขลุ่ย ปี่มี ๗ รูแต่สามารถกำเนิดเสียงได้ถึง ๒๑ เสียงซึ่งคล้ายคลึงกับเสียงพุด มากที่สุด

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคกลาง

๑. **จ๊ะเข้** เป็นเครื่องดนตรีที่วางดีดตามแนวนอน ทำด้วยไม้ท่อนขุดเป็นโพรงอยู่ภายในนิยมใช้ไม้แก่นขนุน เพราะให้เสียงกังวานดี ด้านล่างเป็นพื้นไม้ ซึ่งมักใช้ไม้ฉำฉา เจาะรูไว้ให้เสียงออกดีขึ้น มีขาอยู่ตอนหัว ๔ ขา ตอนท้าย ๑ ขา มีสาย ๓ สาย เวลาดีดจะใช้ไม้ดีดที่ทำด้วยงาหรือเขาสัตว์

๒. **ระนาด** น่าจะมีวิวัฒนาการจากกรับหลาย ๆ อัน มาวางเรียงตีให้เกิดเสียงแล้วเอามาวางบนราง เพื่อให้อุ้มเสียงได้ แล้วใช้เชือกร้อยไม้กรับขนาดต่างๆ แล้วจึงวางไว้บนราง ตีแล้วเกิดเสียงกังวาน ลดหลั่นกันไปตามลูกระนาด ระนาดที่ให้เสียงแกร่งกร้าว อันเป็นระนาดดั้งเดิมเรียกว่า ระนาดเอก

๓. **ฆ้อง** ตัวฆ้องทำด้วยโลหะแผ่นรูปวงกลมตรงกลางทำเป็นปุ่มนูน เพื่อใช้รองรับการตีให้เกิดเสียง เรียกว่า ปุ่มฆ้อง ต่อจากปุ่มเป็นฐานแผ่ออกไป แล้วงอจุ่มลงมาโดยรอบเรียกว่า "ฉัตร" ส่วนที่เป็นพื้นราบรอบปุ่มเรียกว่า "หลังฉัตร" หรือ "ชานฉัตร" ส่วนที่งอเป็นขอบเรียกว่า "ใบฉัตร" ที่ใบฉัตรนี้จะมีรูเจาะสำหรับร้อยเชือกหรือหนังเพื่อแขวนฆ้อง ถ้าแขวนตีทางตั้งจะเจาะสองรู ถ้าแขวนตีทางนอนจะเจาะสี่รู ฆ้องใช้ในการบรรเลงได้สองลักษณะคือ ใช้ตีกำกับจังหวะ

๔. **กลองชาตรี** มีรูปร่างลักษณะและการตีเช่นเดียวกับกลองทัด แต่ขนาดเล็กกว่ากลองทัด ประมาณครึ่งหนึ่ง ขึ้นหนังสองหน้า ใช้บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์ในการแสดงละครชาตรีที่เรียกว่า "ปี่พาทย์ชาตรี" ใช้เล่นคู่กับโทนชาตรี

แผนภูมิ

เพลงระบำอิฐฐาน

เนื้อร้อง - ทำนองเพลง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

อิฐฐานเอ๋ย สองมือจับพาน ประดับพวงพุทธชาติ ขอกุศลผลบุญ
จงมีแต่ผู้ทำคุณประโยชน์ไว้ในชาติ อย่ามีใครคิดร้าย มุ่งทำลายชาติไทย
ขอให้ทุกคนสนใจ ห่วงใยประเทศชาติ ให้ไทยเรานี้ มีความสามารถ ช่วยตัวช่วยชาติ ทำให้ใจเป็นเมืองทอง
อิฐฐานเอ๋ย สองมือจับพาน ประดับพวงผกากรอง ขอไทยรักไทย
ร่วมเป็นมิตรมั่นใจ ถือไทยเป็นพี่น้อง อย่าให้ใครแยก อย่าทำให้แตกร้างฉาน
ขอให้ช่วยกันสมานเพื่อนไทยทั้งผอง มุ่งสามัคคี เหมือนพี่เหมือนน้อง กลมเกลียวเกี่ยวข้อ รักกันทั่วทุกคน

แผนภูมิเพลง รำมาซิมารำ

คำร้อง: กรมศิลปากร

รำมาซิมารำ	เริงระบำกันให้สนุก
ยามงานเราทำงานจริง ๆ	ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเช็ญชุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น	ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร้างทุกข์
ตามเยี่ยงอย่างตามยุค	เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ	ให้งามให้เรียบร้อยจะคมขำ
มาซิมาเจ้าเอ๋ยมาเพื่อนรำ	มาเล่นระบำของไทยเราเอ๋ย

แผนภูมิเพลง เชิญพระขวัญ

ขวัญเจ้าเอ๋ยขวัญเอ๋ยมาสู่องค์เอ๋ย (ซ้ำ)	ขอเชิญพระขวัญเมื่อวันเดือนเพ็ญ
ให้อยู่ร่มเย็นอย่างหนีไปไหน	ขวัญเจ้าเอ๋ยขวัญเอ๋ยขวัญเจ้าอย่าเลยไปไกล (ดนตรีรับ)
อย่าเที่ยวจนเพลิดอย่าระเหินระหก	อย่ามัวขมนกอย่ามัวขมไม้
ขอเชิญขวัญเจ้ารีบเข้าสู่กาย	อย่าร่หนีหายเลยนะขวัญเจ้าเอ๋ย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่างๆ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๖ คน (ตามระดับชั้น)
๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ในระดับชั้นของตนเอง
๓. ฝึกปฏิบัติทำรำดังนี้
 - ชั้น ป. ๔ ระบำอิฐฐาน
 - ชั้น ป. ๕ เพลงรำมาซิมารำ
 - ชั้น ป. ๖ รำเชยพระขวัญ

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง นาฏศิลป์และการละคร

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียน ๕ - ๖ คน แล้วจับสลากเลือกชื่อเรื่องที่กำหนดให้ ดังนี้
 ๑. รั้วของชาติ
 ๒. กระดุกสันหลังของชาติ
๒. จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่องราวที่กลุ่มของนักเรียนจับสลากได้และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก
๓. ร่วมกันวางแผนการแสดงตามเรื่องที่กลุ่มของนักเรียนแต่ง ดังนี้
 ๑. เขียนบทสนทนาของตัวละคร
 ๒. คัดเลือกผู้แสดงตามบทบาทต่าง ๆ
 ๓. คิดและประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงและประกอบฉาก จากนั้นร่วมกันฝึกซ้อม และให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้ และความสามารถในการแสดงของกลุ่มตนเองและเพื่อน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง นาฏศิลป์และการละคร

การเล่นบทบาทสมมุติ

บทบาทสมมุติ คือ การถ่ายทอดออกเป็นเรื่องราว โดยการแสดงอาการต่าง ๆ ดังนี้

๑. การแสดงสีหน้าอาการต่าง ๆ เช่น สีหน้ายิ้มแย้ม สีหน้าโกรธ สีหน้าหัวเราะและร้องไห้ เป็นต้น
๒. การแสดงการเคลื่อนไหว เช่น นั่ง เดิน นอน เป็นต้น
๓. การแสดงลักษณะการพูด เช่น พูดเร็ว พูดช้า เป็นต้น
๔. การแสดงออกด้วยน้ำเสียง เช่น เสียงแหลม เสียงห้าว เสียงทุ้ม เป็นต้น

องค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมุติ

๑. สถานการณ์ เช่น เก็บเงินส่งตำรวจ
๒. สถานที่หรือฉาก เช่น ตลาด สถานีตำรวจ
๓. ตัวละคร เช่น เด็ก ตำรวจ
๔. อุปกรณ์ประกอบฉาก เช่น กระเป๋าเงิน

ลักษณะตัวละครในการแสดงบทบาทสมมุติ

๑. อาชีพหมอพยาบาล มีท่าทางใจดี มีความชำนาญละเอียดละอ่อน ว่องไวคล่องแคล่ว พุดจาสุภาพ แต่งกายด้วยเครื่องแบบหมอและพยาบาลแสดงความรู้สึกขณะประกอบอาชีพ เช่น ชอบช่วยเหลือคนไข้ ห่วงใยคนไข้
๒. อาชีพตำรวจ มีท่าทางเข้มแข็ง กล้าหาญ แต่งกายเครื่องแบบตำรวจสง่างาม ความรู้สึก
๓. ในการประกอบอาชีพบริการประชาชนด้วยความเต็มใจ มีการแสดงความเคารพหรือทักทายด้วยท่าทางวันทยหัตถ์

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิในงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. งานทัศนศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อใดพบมากในภาคอีสาน
 - ก. กระจาด
 - ข. กระจิบข้าว
 - ค. สุ่ม
 - ง. ย่าม
๒. ภาพแกะสลักลายเทพนมเป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องข้อใด
 - ก. เทวดา
 - ข. ยักษ์
 - ค. ภูตผี
 - ง. ดวงดาว
๓. สถานที่ที่ทำผลิตภัณฑ์ด้านทัศนศิลป์ดินเผา ข้อใดถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด
 - ก. บ่อสร้าง , เชียงใหม่
 - ข. บ้านกรวด , บุรีรัมย์
 - ค. ด่านเกวียน , นครราชสีมา
 - ง. อ่างศิลา , ชลบุรี
๔. การประเมินผลการแสดง มีประโยชน์ข้อใดมากที่สุด
 - ก. ทำให้รู้ความสามารถของตนเอง
 - ข. ให้เข้าใจการแสดงหุ่นมากขึ้น
 - ค. ทำให้รู้ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะ
 - ง. ทำให้รู้จำนวนคนชอบและไม่ชอบ
๕. การแสดงเป็นตำรวจจรรยา ต้องทำอย่างไร
 - ก. ทำท่าโบกรถ เป่านกหวีด
 - ข. ทำท่าแบกปืน สวนสนาม
 - ค. ทำท่ากางปีกบิน
 - ง. ทำท่าชักผ้า

๖. การเลียนแบบคนเจ็บท้อง ต้องทำอย่างไร

- ก. นอนกลิ้งไปมา
- ข. เดินเขย่งเท้า
- ค. กุมท้องตัวเอง
- ง. มือกุมขมับ

๗. การชมการแสดงนาฏศิลป์ ควรเตรียมตัวอย่างไร

- ก. พักผ่อนให้เพียงพอ
- ข. แต่งกายให้สวยงาม
- ค. ชวนกันไปชมเป็นหมู่คณะ
- ง. หาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดง

๘. เครื่องดนตรีชนิดใดที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงละครใน

- ก. ฉิ่ง
- ข. รำมะนา
- ค. กลองทัด
- ง. ปี่ใน

๙. ซออู้ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงอย่างไร

- ก. เป่า
- ข. ตี
- ค. สสี
- ง. ดัด

๑๐. การแสดงอารมณ์โกรธ ต้องใช้เสียงพากย์อย่างไร

- ก. เสียงเบา
- ข. เสียงดัง
- ค. เสียงสูง
- ง. เสียงต่ำ

A large rectangular area of aged, yellowish paper with a decorative, wavy, torn-edge border. The paper is ruled with horizontal dashed lines, providing a space for writing.

A large, rectangular sheet of yellow paper with a decorative, wavy, torn-edge border. The paper is ruled with horizontal dashed lines, providing a guide for handwriting. The paper is centered on a white background.

A large, vertical, yellow rectangular area with a scalloped, torn-paper edge. It contains horizontal dashed lines for writing, spaced evenly down the page.